

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Бакалаврська робота

Інструментальні іграшки, ігрові пристрої в дитячому садку

Пелешкей Евелін Степанівна

Студент(ка) IV-го курсу

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Освітній рівень: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол №1/2016

Науковий керівник:

Габода Єва Б.
старший викладач

Завідувач кафедрою _____

Маргітич К.Є

канд. пед. наук, доцент

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2017 року

Протокол № _____ / 201__

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра педагогіки та психології

**Інструментальні іграшки, ігрові пристрої в дитячому садку
Бакалаврська робота**

Освітній рівень: бакалавр

Виконав: студент(ка) IV-го
курсу

спеціальності 012 Дошкільна
освіта

Пелешкей Евелін Степанівна

Науковий керівник: Габода Єва Б.
старший викладач

Рецензент: Гребя А. Й.,
ст. викладач

Берегове
2017

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

ESZKÖZÖS JÁTÉKOK, JÁTÉKESZKÖZÖK AZ ÓVODÁBAN

Szakedolgozat

Készítette: Peleskei Evelin

IV. évfolyamos Óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Gabóda Éva

Recenzens: Greba Anna

Beregszász – 2017

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	6
I. A játék fogalma.....	7
1.1 A játék jellemzői.....	8
1.2 A játék feltételei.....	8
1.3 A játék szerepe a játék sokoldalú fejlődésében.....	10
II. A játékeszköz és játékszer fogalma.....	12
2.1 Osztályzása.....	13
2.2 Minőségi követelmények (műszaki paraméterek) a játékeszközökkel kapcsolatban.....	15
2.3 A játékeszközök, játékszerek pedagógiai jelentősége.....	17
2.4 Népi játékeszközök.....	20
2.5 A konstruáló játék.....	24
III. Játékeszközök készítésének és használatának megfigyelése.....	26
3.1 A gyermekek megfigyelése játékközben.....	27
3.2 Népi játékok készítésének megfigyelése az aklii és aklihegyi óvodákban.....	33
3.3 Kérdőív összegzése.....	35
Összegzés.....	44
Felhasznált irodalom.....	46
Melléklet.....	47

Зміст

Введення.....	6
I. Концепція гри.....	7
1.1 Особливості гри.....	8
1.2 Умови гри.....	8
1.3 Роль гри в розвитку	10
II. Іграшкові інструменти і поняття іграшки	12
2.1 Класифікація.....	13
2.2.Якість та педагогічні вимоги	15
2.3 Іграшкові інструменти і призначення іграшок.....	17
2.4 Народні іграшкові інструменти.....	20
2.5 Будівництво гри.....	24
III. Спостереження за виробництвом і використанням моніторингу.....	26
3.1 Спостереження за дітьми під час гри.....	27
3.2 Спостереження за виготовленням народних іграшок в Оклі ,Оклігедь дитячисадках.....	33
3.3 Анкета опитування.....	35
Резюме.....	44
Бібліографія.....	46
Додаток.....	47

Bevezetés

Eszközös játékok és játékeszközök alatt értjük az összes olyan játékeszközt, amellyel a gyermek játszik, foglalkozik. A játékeszközök alatt nem csak az erre a célra megalkotott játékokat értjük, hanem hétköznapi tárgyakat is, mivel a gyermek fantáziája és képzelő ereje igen széleskörű. A szakirodalomban számos változatot találunk a játékszerek, játékeszközök csoportosítására. Az osztályozás különböző szempontok szerint történhet: a történetiség szempontja szerint, anyaguk szerint, szociális vagy pedagógiai értékük szerint, a játéktevékenység típusa szerint (mozgás, érzelmek, építés, stb.), a játékszer típusa szerint (építő, sport, közlekedési stb.), a használó személyek köre szerint (bébi, kisgyerek, lány, fiú, stb.), a játékszer anyaga szerint (fa, fém, műanyag), stb. (Takács, 2001). A játékszerekkel szemben támasztott követelmények a szakirodalomban számos követelményt fogalmaznak meg a játékszerekkel szemben. Ezek a követelmények két nagy kategóriába sorolhatók: minőségi és pedagógiai követelmények (Kovács - Bakosi, 1997; Maszler, 1996; B. Méhes, 1993). A gyermekek számára legfontosabb személyiség fejlesztő tevékenység maga a játék ezért fontos tudnunk, hogy mi az a játékeszköz és mire szolgál. A gyermekek számára biztosítani kell helyet, időt, eszközöket és persze kellő gyermeki szabadságot. A játéktevékenység kiváló lehetőséget nyújt arra, hogy általa egyre hatékonyabban formálódjon a gyermek magatartása. Pl: a szerepjátékban újra és újra kijátszhatja azt az élményt, mikor egy idős néninek vagy egy kisbabát toló anyukának átadhatja ülőhelyét, vagy megtanulja, hogy pl. a hangjelzés, csengetés után már nem szabad le-, és felszállni a járműre.

A szakdolgozatom célja bemutatni és ismertetni a játékeszközöket és eszközös játékokat az óvodai megfigyeléseim alapján, amelyekben leírom, hogy a gyerekek egyes játéktevékenységekben milyen eszközöket, játékszereket használnak. Továbbá szeretném bemutatni az Akli és Aklihegyi óvodák, felszereltségét, mindennapjait és az óvodában végzett játéktevékenységeket. A kutatásomhoz tartozik a kérdőíves információ gyűjtés a gyerekek otthoni játékeszközhasználatáról. Hipotézisek: 1.) a játékeszközök figyelemfelkeltő és cselekvésre bűzdítő tényezők a gyermek életében. 2.) a játékeszközök a gyerekek képzeletének, megnyitásában és fejlődésében segítség.

I. A JÁTÉK FOGALMA

A játék a legbonyolultabb és legsokoldalúbb sajátos cselekvési, illetve tevékenységi forma. Több okból is nehéz körülhatárolni. KovácsBakosi szerint a játék külső céltól függetlenül magáért a tevékenységért van, melyet az örömszerzés kísér (Kovács - Bakosi, 1997,41.). E meghatározáson belül határolható körül a gyermeki játék, mely a gyermek olyan sajátos öntevékenysége, ami szabad akaratára épül és általa érvényesül legtipikusabban és legsokoldalúbban az önkifejezés. A játék – mint tevékenység, a játék mint gondolkodásmód, a játék mint öröm és társas kapcsolat, s végül a játék mint életforma – az az összekötő kapocs, mely életünket, a fejlődést, a felnőttek és gyermekek létezési módját sok tekintetben meghatározza – általában sajnos anélkül, hogy ezt felismernék vagy tudatosulna, netalán pozitív energiáit nemes célok szolgálatába állítanák. Az igazán tág értelemben felfogott játék szinte mindenben és mindenhol jelen van. Takács Bernadett pedagógus szerint életünk minden területét átszövi a játék, életünk minden területét színesíti: „Mami, játsszunk még egy kicsit! -kérleli anyját a kisgyerek. Játsszunk még egy partit, most már biztosan nyerni fogok! - ad még egy esélyt a férfiaktól álló kártyatársaság egy tagja. Játsszuk meg a szerencseszámaimat! – javasolja feleségének a lottózó. Ne játssz velem! - figyelmeztet a féltékeny szerelmes. Gyönyörű a színész játéka - hatódunk meg a színházban. Játssz még egy kicsit a zongorán, kisunokám, öröm hallgatni - kéri a nagyi a lányt. A sportoló a döntő játszámára koncentrálnak. A költő játszik a szavakkal, a festő a színekkel, a matematikus a számokkal, a tudós - a gondolatokkal. Anyósunk az idegeinkkel, párunk az érzelmeinkkel, gyerekeink a legféltettebb kincseinkkel. Játékszabályok, kétesélyes játszámák a gazdaságban, politikában, diplomáciában, nemzetközi konfliktusokban, háborúkban” (Takács, 2002. 6.). Végeredményben nincsen élet játék nélkül. Vagy ha lenne is, azt nem lenne érdemes megélni. Manapság egyre többen ismerik fel a játék fontosságát, a játék tudományával (sok tudományterületen) foglalkozók szava egyre inkább eljut a köztudatba is. A játék olyan jelenség, amely átfogó módon jelen van az élet sok történéseiben. Nem korlátozható az emberre, mert a játék alapelemei; a véletlen és a szabály bonyolult összmműködése kozmikus méretekben ugyanúgy érvényesül, mint a földi, természeti jelenségekben, mint a növény és állatvilágban, mint az ember világában. Huizinga szerint (Huizinga, 1990) a játék nélkül nem valósulhatna meg előrelépés sem a törzs, sem az egyedfejlődésben.

1.1. A játék jellemzői

A játék spontán, a gyermek szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenysége. Lélektani alapja a gyermek tevékenységi vágya, ami nem csak a motorikus nyugtalanságból táplálkozik, hanem cselekvési szükségletéből és önállósági törekvéséből is. A játék örömforrás. A játéköröm a játék lényegéből adódik, abból a tulajdonságból, hogy a játék önmagáért való. A játék sajátosan céltudatos tevékenység. A játék nem céltalan tevékenysége a gyermeknek, de céltudatossága nem azonosítható a tanulás és munka céltudatosságával. A játék célja mindig a gyermek közvetlen indíttatásaiból, belső feszültségeiből ered; ellentétben a munka céljával, nem ismerve a tartós társadalmi jellegű termék előállítását (pl. garázsépítés). A céltudatosság a játék megszokott jellemzője, de a benne megnyilvánuló konkrét cél labilis, könnyen felcserélődik, megváltozik. Gyakran megfigyelhető, hogy több gyermek azonos témát játszik, de eltérő céllal (egyik mint szakács, a másik mint háziasszony süt, a harmadik esetleg vendégeket várva). A gyermek a játékát nagyon komolyan veszi. A gyermek illúziója a játékban olyan erős, hogy szinte azonosul a játékban előforduló szerepekkel, a maga választotta tevékenységgel. A tárgyak ilyenkor abban a minőségben érvényesülnek, melyet a játékban betöltenek, s ezt a magatartást a gyermek a felnőttektől is elvárja. Jelen van a játéktudat, a „mintha-élmény”. Ez ellentétes irányba hat a játék komolyságával: bár a játékban a valóság és a képzeleti kép keveredik, a kettő mégis különél a gyermek tudatában. A gyermek nem téveszti szem elől, hogy a tárgyaknak az általa felruházott tulajdonságai nem felelnek meg a valóságnak (pl. a gyermek csodálkozna legjobban, ha a baba megszólalna). A tárgyakat, eszközöket reális tulajdonságai alapján működteti és fiktív világban, a játékból kilépve a tárgyak visszakapják eredeti rendeltetésüket és nevüket. A gyermek bármennyire is beleéli magát a játékba, mégis megőrzi realitásérzékét. A játék velejárója az utánzás. Az utánzás a játék fejlődésének egyik szubjektív feltétele. Az utánzás a gyermek számára valamilyen felfogható újnak a különböző szintű megismétlése, gyakorlása. Az egyén fejlődésével együtt változik az utánzás tárgya, intenzitása és jelentősége a gyermek életében, változik a játékban betöltött szerepe (Stark, 2016. 14).

1.2. A játék feltételei

A gyermek fejlődése szoros kapcsolatban áll a játék kialakulásával. A játék témájának és tartalmi elemeinek választását befolyásolják mindazok a körülmények, feltételek, melyek között a gyerekek élnek, amelyekben a játékuk lezajlik. Ezért szükséges azokat a feltételeket biztosítani, melyek kedvezően hatnak mind a játék kialakulására, mind a gyermek

játékkedvére. A játéknak objektív és szubjektív, tárgyi és személyi feltételrendszerei vannak. E feltételrendszerek közül a következőket emelhetjük ki leginkább (Takács 2001; B. Méhes, 1993; Kovács- Bakosi, 1997):

Szubjektív feltételek:

- A gyermek személyisége, a védettség, biztonságérzet, testi szükségletek kielégítettsége és szabad mozgáslehetőség
- A nevelő személyisége (szülő, pedagógus)
- A légkör
- Az élmény

A gyermek érettsége jelenti azt a belső alapot, belső feltételrendszert, amihez a külső hatásoknak – a játék további feltételeinek – időbeli egybeesése szükséges ahhoz, hogy a gyermek fejlődése biztosított legyen a játék révén. Másik nagyon fontos feltétel a nevelő személyisége, legyen az szülő, gondozónő vagy pedagógus, személyiségük alapvetően hatással lesz a többi feltétel alakulására, magatartásuk kihatással van a gyermek játékának témájára, tartalmára, a játék szintjének alakulására. A nevelőnek nemcsak figyelembe kell vennie és tiszteletben kell tartania a játék sajátosságait, hanem játszania is kell szeretnie, mert csak az tudja tiszteletben tartani a gyermek játékát, aki örömmel, felszabadultan adja át magát a különféle játékhelyzeteknek, aki maga is önfeledt módon tud bekapcsolódni a játékba, aki maga is képes különféle anyagokból, félkész elemekből újszerű eszközt létrehozni, hogy saját tevékenységén keresztül fejlessze a gyermeket, és mintát adjon a gyermek játékához. A helyesen megválasztott nevelő magatartástól függ a játék légköre. A jelenkori pedagógia a biztonságot adó, nyugodt légkört, a gyermeki önállóságot és kezdeményezést hangsúlyozza. A játék tartalmi bővülésének biztosítéka a közösen tervezett és átélt, színes élmény.

Objektív feltételek:

- A játékhely
- A játékidő
- A játékeszköz

Ezek az objektív feltételek teszik változatosabbá, sokoldalúbbá, gazdagabbá a gyermeki tevékenységet. Hozzájárulnak a közös élmények szerzéséhez, társas kapcsolatok alakításához. Az elegendő, tágas, nyugodt hely és megfelelő időkeret biztosítása alapfeltétel. A jól kialakított hely teret ad a sokoldalú mozgásra, az egyes játéktevékenységek elkülönítésére úgy, hogy a gyermekek egymás tevékenységét ne zavarják. A megfelelő idő biztosításával tesszük lehetővé, hogy a gyermekben felhalmozott feszültség levezetődjék, hogy a gyermek az alkotókedvét kiélhesse, hogy az átélt élményeit a játékban újra élhesse, vagy akár általa nem tapasztalt dolgot létrehozson. A megfelelő játékszerek, játékeszközök biztosításával a nevelő alapvetően tudja befolyásolni a gyermek játékának mennyiségi és minőségi jellemzőit. Nálunk még kevésbé elterjedt a játékszerek tudományos igényességű, pedagógiai és pszichológiai jellegű vizsgálata. Minden gyerek más játékszert (mint közvetítő tárgyat) választ ahhoz, hogy kifejezze önmagát, általa felszínre hozza lelke mélyén megbúvó érzelmeit, gondolatés fantáziavilágát, de gondjait és konfliktusait is. Ha már megismertük a gyermeket és tudjuk, mi áll közel a szívéhez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, akkor indulhatunk el, keresni a játék konkrét formába öntött változatát a játékpiacon. Természetesen azt szeretnénk, ha szép és kiváló lenne a játék. A minőség szerinti eligazodást sajnos nem segíti semmi, hiszen sok esetben csak a doboz felnyitása után vagy használatkor derülnek ki a játékszer árnyoldalai, hibái, gyenge minősége. Ezért nagyon fontos a tudatos, megtervezett szülői magatartás a gyermekek játékeszközeinek megválasztásában (Stark, 2016. 15).

1.3. A játék szerepe a gyermek sokoldalú fejlődésében

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtve,

kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységsszervezésben is meg kell mutatkoznia (Óvodai nevelés, 2012).

A játék, mint a testnevelés eszköze. Általában a játék az óvodai és iskolai testnevelés feladatainak megvalósítási eszköze. A gyermek játék közben ugrál, kúszik, megerősítve ezáltal az egész szervezetet. A játék közbeni mozgások serkentik az anyagcserét, légzést, keringést és így az egész szervezet tónusát fenntartják. A játék hozzájárul a helyes testtartás, az egyensúly és különböző mozgáskészségek fejlesztéséhez. Szerepe van különböző jellemvonások kialakulásában: bátorság, akaraterő, kitartás, stb.

Az értelmi nevelés a játékon keresztül. A játék az értelmi tevékenység fejlődésének szempontjából is fontos jelentőséggel bír. A játék által kétféle változás jön létre a megismerési folyamat tartalmában és szerkezetében: a) Egyrészt a játék révén a gyermek új ismereteket szerez környezetéről, változatos értelmi folyamatok fejlődnek ki, amelyek kihatnak az észlelés, emlékezés, memória fejlődésére.

b) A játék hozzájárul a gyermek képzelőerejének fejlesztéséhez. Minél fiatalabb a gyermek, annál nagyobb a játék hatása a megismerési folyamatokra. A játék során használt tárgyakkal a gyermek közvetlen kapcsolatba kerül, észleli, megismeri ezek tulajdonságait, konkrét információkat nyer környezetéről. A pedagógus szerepe a játék irányításában az értelmi nevelés feladatainak megvalósításában:

✧ gazdagítania kell a gyermeknek külvilágból szerzett élményeit

- ✧ bővítenie, elmélyítenie kell a külvilágról kialakított képzetkörét
- ✧ serkentenie kell a gyermek képzeletét
- ✧ aktivizálnia kell a gondolkodást és szóbeli kifejezőképességet
- ✧ gyakoroltatnia kell a játékelemek szóbeli megnevezését

Az erkölcsi nevelés megvalósítása a játékon keresztül. A játék során a gyermekek fontos fogalmakat alkotnak a különböző társas viszonyokról, Erkölcsi érzelmeket élnek át. Játék közben a gyermek jobban megérti az erkölcsi fogalmakat: mi a jó és mi a rossz, mit szabad és mit nem, így könnyebben elsajátítja az erkölcsi szabályokat is. Már 4-5 éves kortól kezd kialakulni az érdeklődés a csoportjátékok iránt. Az ilyen csapatjátékok során kialakul a gyermekek között barátság, bajtársiasság, másokra figyelés, összetartás, együttműködés érzése. Játék közben a gyermek sokkal könnyebben elsajátítja a társas viselkedés szabályait, megtanulja saját érdekeinek összehangolását mások érdekeivel. Megtanul uralkodni pillanatnyi felindulásán, önszántából aláveti magát a szabályoknak, örömmel végrehajtja a játék által rárótt feladatokat. Játék során fejlődik spontánul a szervező és megfigyelőképesség, akarat, stb. Ám néhány erkölcsi tulajdonság nem alakul ki spontánul, csak a felnőtt hozzáértő irányítása mellett. Például: becsületesség, kitartás, összetartás, stb (Stark, 2016. 18).

Esztétikai nevelés a játékon keresztül. A játék során fejlődnek a gyermek esztétikai élményei és érzelmei, kialakul a szép iránti érzéke. Ilyen esztétikai érzelmeket élnek át kézimunka tevékenységek során, rajz tevékenységek alatt, dramatikus játékok alkalmával. A tánc, ének és versmondás ugyanezt fejleszti. Játék révén a gyermek megismeri a különböző mesterségek jellegzetességeit, azonosulhat a különböző szakmai szerepekkel (Stark, 2016, 18).

II. JÁTÉKESZKÖZ ÉS JÁTÉKSZER FOGALMA

A gyermek számára éppen úgy lehet bármely tárgy, anyag, felnőttek által használt eszköz a játék tárgya, mint a kizárólag játék céljára készült játékszer. A mindennapi gyakorlatban a játékeszközök, játékszerek fogalmát egyaránt használjuk, de más-más tartalommal. A Magyar Értelmező Kéziszótárban a következő fogalomértelmezéseket találjuk:

- Eszköz: valamely művelet elvégzését lehetővé tevő vagy megkönnyítő szerszám, gép

- Szer: eszköz, szerszám, gyakrabban használt a sportnyelvben
- Szerszám: kézi erővel végzett munka hatékonyabbá tételére való eszköz.

A pedagógiai szakirodalomban játékszernek nevezzük azokat a dolgokat, melyeket kifejezetten azért gyártottak, hogy játsszanak velük. Játékeszköz minden olyan tárgy, dolog, anyag, eszköz, amelyet a gyerekek a játékhoz felhasználnak (Kovács-Bakosi, 1997. 133.; B. Méhes, 1993.18., Maszler, 1996. 54-55.). Tehát ezek szerint minden játékszer lehet játékeszköz, de nem minden játékeszköz játékszer. A játékszer a gyermek kezében, illetve tevékenységében válik játékeszközzé. A gyermek, illetve a felnőtt „dönti” el, hogy egy tárgy, eszköz vagy szerszám játékeszközzé válik-e, amivel kedve szerint fog tevékenykedni, akár azok eredeti funkcióját is megváltoztatva. Vannak olyan játékszerek, melyek nem nagyon alkalmasak arra, hogy játékeszközzé váljanak. Számtalan eszközt viszont kiválóan tudnak a gyerekek játékszerként felhasználni (Stark, 2016.19).

2.1. A játékeszközök osztályozása

A szakirodalomban számos próbálkozást találunk a játékszerek, játékeszközök csoportosítására. Az osztályozás különböző szempontok szerint történhet: a történetiség szempontja szerint, anyaguk szerint, szociális vagy pedagógiai értékük szerint, a játéktevékenység típusa szerint (mozgás, érzelmek, építés, stb.), a játékszer típusa szerint (építő, sport, közlekedési stb.), a használó személyek köre szerint (bébi, kisgyerek, lány, fiú, stb.), a játékszer anyaga szerint (fa, fém, műanyag), stb., (Takács, 2001). Kövessük nyomon a Kovács - Bakosi szerzőpáros, illetve Maszler kategóriarendszerét, melyek legfontosabb vezérlőelvként a játékeszközök pedagógiai értékét helyezik középpontba (Kovács-Bakosi, 1997.134-135.; Maszler, 1996. 55.).

A játékeszközöket osztályozhatjuk a megjelenés időrendje szerint:

✧ ***A funkciójáték*** nagyrészt a csecsemőkor játéka, amelyben a tevékenységi szükséglet az indíték. Élete első évében a gyermek a különböző mozdulatok összehangolását tanulja meg. A játék tárgya új, kialakulóban lévő, de még nem állandósult eredmény ismételtetése. Játék maga a tevékenység, a mászás, a tipegés, a végtagmozgatás, az ütögetés, a tárgyak húzása. Valójában a gyereknél minden lehet játék, de nem minden az, sőt egy formájában és gesztusrendszerében azonos viselkedés is lehet egyszer játék, másszor

tevékenység, cselekvés. Mi különbözteti meg a játékot a gyerek sok más tevékenységétől? A játéktevékenység örömszínezete, a nyilvánvaló *funkcióöröm*.

✧ *A szerepjáték* az a játéktípus, ahol a gyerek képzeletének támogatásával valamilyen szerepbe éli bele magát. Ez a típus a második életév kezdetén jelentkezik, óvodáskorban teljesebben ki, és körülbelül öt éves korig az uralkodó játékforma. Ennek a játékformának a keretén belül a gyerek egy-egy szerep jellegzetességeit a valóságnak megfelelően éli meg. Itt nagy szerepe van a megfigyelésnek és az utánzásnak. Ilyen típusú játék a doktorosdi, a babázás, az anyás-apás. A témamegválasztást a kicsiknél *a cselekvés*, nagyobbaknál *a tárgy*, a legnagyobbaknál *a szerep* hordozza a témát. A szerepjáték önmagáért való aktív tevékenység, amely nagymértékben csökkenti a feszültséget, ebből származik a játék öröme. Tulajdonképpen a gyerek tapasztalatait, ismereteit, megfigyeléseit, elképzeléseit és az ezekhez fűződő érzelmeit tükrözi. A szerepjáték egyik fajtája *a bábjáték* és *a drámajáték*, ami az alkotó képzeletre és a kreatív képességre épül és szintén nagy feszültség- és gátláscsökkentő hatású.

✧ *Az alkotó (konstrukciós) játék* alatt a gyerek valamit alkot, ez magasabb pszichikus funkciókat feltételez. A céltudatos cselekvés válik a játéktevékenység alapjává. Ennek során a gyerek megismerkedik a tárggyal, mint anyaggal és megtanulja a vele való manipulálást. Ilyen játék az építés, a rajzolás, a gyurmázás, a barkácsolás. A játékörömet *az alkotás öröme*, a tevékenység sikeressége adja. Az iskoláskor kezdetén a konstrukciós játékok fokozatosan átalakulnak a kézimunkálásba, amelyben még inkább érvényesül a céltudatosság és az igyekezet, hogy a megalkotott darab minél jobban hasonlítson a mintadarabra.

✧ *A szabályjáték* már az iskoláskor játékformáját képviseli, ugyanis a kisiskoláskorú gyerek számára fontossá válik a szabályok betartása. A szabályjáték egy képzeletbeli szituációjú szerepjátékból fejlődött ki, de lényegesen különbözik már tőle. Ehhez a játéktípushoz már magasabb szintű személyiségfejllettség szükséges. A gyereknek fokozottabb mértékben kell önkorlátozást tanúsítania. Ugyanakkor szükségessé válik a játék során az önértékelés, saját képességeinek, lehetőségeinek felmérése, rendszerezése. A játékörömet *a teljesítés öröme*, a saját képességeinek a végletekig való felhasználása és *a versenyszellemátélése* adja. A szabályjátékok lehetnek *versenyek*, *társas játékok*. A társas játék egy magasabb fejlettségi szintet igényel, hatékonyan csak a kisiskoláskortól lehet alkalmazni. (Piaget, 1978)

A szervezés alapján is lehet csoportosítani a játékokat:

- Szabad, spontán módon kialakult játékok.
- Szervezett játékok, amelyeket valamilyen cél elérése érdekében terveznek meg. Az utóbbiak csoportjába tartozik a *didaktikus játék*, ami egy oktatást elősegítő módszer. Voltaképpen nem más, mint a játékfeladatba kapcsolódó előkészítő műveletek sorozata. Nem alapvető játéktevékenység, jelentősége abban van, hogy a gyerek intellektuális műveleteinek fejlődését biztosítja. Ez a *játszva tanulás módszere* (Piaget, 1978).

2.2. Minőségi követelmények (műszaki paraméterek) a játékeszközökkel kapcsolatban

A játékszerek gyártói, illetve előállítói felelősek azért, hogy azok balesetmentesek legyenek, újabb fontos követelmény, hogy alapanyagukban és működtetés közben sugárveszély-mentesek legyenek (egészségügyi követelmény). Vannak játékszerek, amelyek önmagukban ugyan nem, de helytelen használat miatt balesetet okoznak. Éppen ezért pedagógiai feladat a veszélyessé válható eszközök helyes használatára felhívni a gyermekek figyelmét, és az állandó felügyeletről gondoskodni. A legfontosabb igényeket a játékszerrel szemben biztonsági és higiéniai szempontból támasztjuk: anyaga legyen szilárd, lemosható, elég nagy ahhoz, hogy bizonyos életkorban ne lehessen lenyelni; ne fogjon, ne legyen éles széle vagy sarka, ne válják le róla könnyen valamilyen apró alkatrész, gombelem ne legyen benne, veszélyesek lehetnek a gombok, babaszemek is (B. Méhes, 1993.).

Keveset gondolunk arra, hogy a játékszer milyen óriási igénybevételnek, gyötrésnek lesz kitéve, felülete lekophat, sérülhet, belseje felszínre kerülhet. A távoli országokból érkező olcsó játékszerektől óvakodni tanácsos, kémiai összetételükről legtöbbször szinte semmit sem tudunk. Ha a játékot lakk vagy festékréteg borítja, az anyagnak ellen kell állnia a nyálnak és verejtéknek. A legtöbb lakkban oldószermaradványok mutathatók ki. Némelyik kék, barna vagy zöld színanyagban kobalt, ólom vagy cink lehet, a piros szín eredhet kadmium, króm, antimon vagy arzén vegyületétől egyik sem kimondottan ártalmatlan anyag. A csecsemő és a kisgyermek mindent a szájába vesz, játékait néha intenzíven szopogatja! Ha a védőréteg lekopik, az olcsó játékszer belső rétegeinek színezékei és tartósító anyagai bukkannak elő, mindenféle mérgező vegyi anyag lehet bennük. Ezért legokosabb ragaszkodni a természetes

anyagokból készült játékszerekhez: ilyen a sima keményfa, a természetes szálból készült babák stb. Ma már a színező anyagok közt is felbukkantak a biofestékek. A játékszereknek tehát legyenek tartósak, tisztíthatóak, színben, méretben és funkcionalitásban feleljenek meg a gyermekek igényeinek. A játékszerek tartóssága, jó minősége pedagógiai szempontból azért fontos, mert egyrészt a gyermeknek nagy bánatot, csalódást, sokszor ijedtséget vagy lelkiismeretfurdalást okoz, ha a játékszer a kezükben váratlanul és indokolatlanul elromlik, másrészt, mert csak ekkor élhetünk azzal a nevelési érveléssel, hogy tárgyakkal rendesen kell bánni, különben elromlanak. Fontos minőségi követelmény, hogy a játékszerek esztétikusak legyenek, keltsék fel a gyerekek érdeklődését, ösztönző jellegűek legyenek, csináljanak kedvet a játékhoz. B. Méhes Vera szerint fontos, hogy esztétikusak legyenek a játékszerek, mert a gyermekek (főként a kisebbek) megszeretik játékaikat, hisz sok öröm fűzi őket hozzájuk, és amit szeretnek, az szép is számukra. Az ízléstelen, giccses játékszer rombolja az ízlést, ilyen még akkor sem érdemes megvenni, ha „előkelő” gyár vagy üzlet hozza forgalomba. A szép játékszerek, szép anyagok és eszközök az ízlésformálás, esztétikai nevelés megalapozásának fontos tényezői. A valóság-hűség vitatott minőségi követelmény. B. Méhes Vera véleménye szerint csak bizonyos mértékben szükséges, hogy valóság-hűek legyenek, sokkal inkább fontosabb, hogy felidézzék a valóságos tárgy képzetét és feleljenek meg az adott korcsoport játékfunkciójának. Lehetnek leegyszerűsítettek és bizonyos fokig stilizáltak is; de soha ne legyenek torzak, félrevezetőek, hanem a gyerekek számára könnyen felismerhetőek. Az értéktelen játékszerek gyakran megtéveszthetik a felnőtteket, s nem egyszer áruk miatt megvételre is csábítanak. A pedagógusok egyik nélkülözhetetlen küldetése a szülők meggyőzése az értéktelen játékszerek kedvezőtlen hatásáról (B. Méhes, 1993).

Pedagógiai követelmények. Nem elég, hogy minden minőségi követelmények megfeleljen egy játékeszköz/játékszer, nagyon fontos, hogy a gyermek használni is tudja. Tudjon vele hosszú ideig, tartalmasan, elmélyülten, fejlődését elősegítve játszani. Maszler Irén szerint talán legfontosabb követelmény, hogy a játékeszköz/játékszer ne legyen öncélú, hanem funkciójában hordozza a játék fejlesztésének lehetőségét. A gyermek számára egy eszköznek akkor van tevékenységre, cselekvésre ösztönző ereje, ha a gyermek be tudja építeni mindenkori játékába. A funkció nélküliség akkor következik be, ha egy játékeszközt nem akkor adunk a gyermek kezébe, amikor a gyermek érett arra a tevékenységre, cselekvésre. Következésképpen figyelembe kell vennünk a gyermek életkori sajátosságait is a játékeszköz megválasztásakor (Stark, 2016.22).

A játékeszközöket, játékszereket különböző közvetítések útján fedezi fel a gyermek, aki mindig az adott kultúrában és természeti környezetben rendelkezésre álló eszközökből válogathatott évszázadokon át. Napjainkra e téren is nagy változásoknak vagyunk tanúi. A modern közlekedési eszközök és a világot átfogó játékkereskedelem távoli vidékek játékszereit és eszközeit szállítja a Föld egyik részéből a másikba. Óvodáinkban/iskoláinkban egyszerre található meg a természetes anyagok, a népi hagyományok eszközei, az évszázadokon át ismert eszközök, valamint a legmodernebb technikai eszközök és más vidékek játékválasztékai. A játékszerek pedagógiai értékének vizsgálatánál különbséget kell tennünk az eszközök népszerűsége és pedagógiai értéke között. Nem mindig a legnépszerűbb eszközöknek magasabb a pedagógiai értéke, ugyanakkor a pedagógiai szempontból kevésbé értékeseket sem lehet teljesen mellőzni. Az ellentmondás feloldása más nevelői magatartást jelent az egyik és megint mást a másik esetben. A problémát az jelenti, hogy minél jobban kötődik a gyermek valamilyen játékszerhez – tehát minél népszerűbb –, annál nagyobb mértékben hat a gyermekre. Ezért van az, hogy a játékszerek pedagógiai értékét vizsgáló tanulmányok legnagyobb része a népszerűségi mutatókból indul ki, s a kutatók ezen mutatók ismeretében keresnek megoldást a játékeszközök alkalmazására. A játékszerek népszerűségét elsősorban az adott társadalmi közeg kulturális, műveltségi szintje, történeti és társadalmi változásai, s nem kevésbé a szülő-gyermek között kialakult kapcsolatrendszer határozza meg.

2.3 A játékeszközök, játékszerek pedagógiai jelentősége

A játékszerek egy része több évszázados múlttal rendelkezik, más részük rendszeresen cserélődik (játékfegyverek) vagy teljesen eltűnnek (babaruha tisztítás eszközei: kis mosóteknő, mosógép) vagy csak megújulnak, „modernizálódnak” (szenesvasaló, villanyvasaló) mindig követve a felnőttek használati tárgyainak változásait. Amíg a század első évtizedében végzett felmérések szerint a legnépszerűbb játékeszközöknek a homok, a baba, a vonat, a játékautó, a papír megmunkálása, a gyurma, a gyöngyfüzés tartozott, addig néhány évtizeddel később készült felmérésekben már előkelő helyet kapott a konstrukciós játék is. Napjainkban pedig az ún. divatos játékszerek akár néhány év alatt is képesek meghódítani szinte az egész modern világot, főleg az elektromos médiák közvetítésével és a világméretű játékszeripar jóvoltából. Retter szerint különös pedagógiai értékük van az olyan játékeszközöknek, amelyekhez a gyermek szívesen nyúl, melyek meghatározott időre lekötik figyelmét és kielégítik cselekvési vágyait (Retter, 1988). A játékeszköz annál értékesebb, minél inkább kész arra, hogy:

✧ örömet keltsen, és cselekvésre motiváljon

- ✧ segítse a képességek és érdeklődés kibontakozását
- ✧ érthetőbbé tegye a gyermekek számára a világot
- ✧ önkifejezésre és másokkal folytatandó kommunikációra készítessen
- ✧ a valóság átalakítására és szimbolikus újratemtésére készítessen.

Kövessük nyomon néhány játékszer, játékeszköz pedagógiai jelentőségét (Kovács - Bakosi, 1997):

a) A homok és a víz mindegyik felmérésben az első helyek valamelyikére került. Napjainkban sem veszít népszerűségéből, különösen akkor, ha a felnőttek jobban igazodnak a gyermekek igényeihez. Pl. ha különböző nedvességtartalmú homokról gondoskodnak, ha van elég kavics, ha a gyepetglával szabadabban is lehet gazdálkodni. Napjainkban az udvari élet nagyon sokszor a homokozó köré szerveződik, ami nem mindig lehet megnyugtató. (Pl. alig van egyéb játszási lehetőség.

b) A homok – a homokozás – pedagógiai értéke is figyelemre méltó. Sokféle felhasználási lehetőséget kínál a legkisebbeknek éppen úgy, mint a nagyobbaknak. Szinte ösztönzi a gyermekeket a gondolkodásra, az ötletek keresésére. Emellett a játékelfogadások megvalósítása sok ügyességet, kézimozgásokat – a finom mozgások – tökéletesedését segítik. A homok egyaránt alkalmas az egyedi tervek megvalósítására és a csoportos játékra. Szociális értéke ezért kiemelkedő. A homok több játékfajta színtere, kelléke, kiegészítője. Gyakorló, szerep, szabályjáték mellett még társas és sportjátékokhoz is igénybe vehető.

c) A baba és a babaszobabútor minden korosztály kedvelt játéka, főleg a lányok körében. Az egyik legősibb időkre visszanyúló játékkészlet pedagógiai szempontból nagyon értékes. Főleg azért, mert a „baba” körül kialakult játékok a legalkalmasabbak a hároméves gyermekek szerepjátékához, ez az a játékszercsoport, amelynek hatására fejlődik a gyermekek empátiakészsége, kiteljesedik érzelmi világa, a másik iránti figyelmessége, törődése. Tehát a játékbaba és a bababútor szocializációs hatása más játékszerekkel nehezen vagy egyáltalán nem pótolható. A baba összekötő kapocs a családi és a tágabb környezeti témák játéka között. De összekötő kapocs a különféle játékfajták között is (Kovács - Bakos, 1997).

A félkész-konstrukciós vagy szerkesztő játékok különösen napjainkban népszerűek a gyermekek körében. Pedagógiai értékükkel kapcsolatosan megoszlanak a vélemények. A technika világában elég sok impulzus éri a gyermekeket, aminek feldolgozásában nagy

segítségét jelentenek a konstrukciós játékszerek: kreativitást, türelmet fejlesztő hatásuk vitathatatlan, ugyanakkor óvodai közösségben különösen nehéz megoldani a csoportos alkotást, főleg az egyéni elképzelések megvalósításhoz nincs szükség társakra. Inkább akadályozzák, mint segítik a kivitelezést. A konstrukciós alkotás nagyon eszközigenyes. Mindezek ellenére helye van a játékeszközök között, sőt hiánya kedvezőtlenül érintené a játszási lehetőségeket, de uralkodó vagy netalán kizárólagos szerepétől mindenképpen óvakodnunk kell. Nemcsak az alacsony szociális indexe miatt, hanem azért, mert nem alakul ki a különböző anyagok megmunkálása iránti érdeklődés, s nincs alkalmunk a gyermeknek a játékszerszámokkal való ismerkedésre. Az építőjáték szociális indexe meglehetősen alacsony, de egyéb játékelemekkel kiegészítve serkenti a fantáziát, hozzájárul a szerkesztő készségekhez, az anyagismeretekhez. A gyermekeknek éppen úgy meg kell ismerniük a bonyolultabb építkezés nyújtotta öröm forrását, mint a konstrukciós alkotásokét. A közlekedési eszközök iránti érdeklődés jelenleg is megtalálható a gyermekeknél. Tárgyai mindig az adott kor közlekedési eszközének kicsinyített másai, de alapvetően változott a gyermekek igénye e játékszerekkel szemben, mint régebben. A televízió hatására megnőtt a népszerűsége a rendőrségi és mentőautóknak, helikoptereknek, távvezérlésű vonatszerelvényeknek és autóknak. A média hatására a közlekedési eszközöknek kissé visszaszorult a pedagógiai értéke, mert a szállítás és munka megkönnyítése helyett az autóversenyezés, száguldás, üldözés képzetkőre társul a közlekedési játékokhoz. Az orvosi felszerelés is megtalálható valamennyi korcsoport játékában. A kisebbek szívesen gyógyítják a játékbabájukat, a kedvenc játékállatukat, majd később egymás gyógyítására veszik igénybe az orvosi felszerelést. Eleinte csak egyegy műveletet játszanak el, majd kellő játéktapasztalat és egyéb élmény hatására játékkuk mind összetettebb lesz, ugyanakkor megjelenik az orvosi rendelő a berendezésével és a gyógyszertárak is. Ugyanakkor az orvosi felszerelés más játék kiegészítő eszköze is lehet: például kirándulásra is magukkal vihetik az orvosi táskát. A különböző orvosi eszközök és kellékek együttes igénybevétele módot ad a közös játszásra, segítve ezáltal a szocializációs folyamatot, különösen a türelmet, a figyelmességet, a gondoskodást, a vigasztalást és szeretetteljes ápolás tulajdonságainak erősítését segítve elő. A konyhai felszerelések nagyon népszerűek minden korosztály körében. A kisebbek főleg a családi eseményekhez kapcsolják használatát, ahol a legtöbbször baba is van. A négyöt évesek játékaiban a babakonyha már inkább kifelé nyit a társadalmi élet egyéb területei felé (vendégség, cukrászda, üzlet, ünnepi készülődések). A nagyobbak már önállóan is vállalkoznak a konyhai felszerelések bővítésére. Egyéni alkotáshoz egyaránt igénybe veszik az agyagot, a papírt, a textíliát, a fát, a műanyagpalackokat. Itt jelenik meg leghamarabb a kooperatív képesség.

A modern játékszerek széles skálán mozognak, s nem is lehet élesen határt vonni a hagyományos és modern eszközök között. Modern játékszeren a legújabb kor technikai, technikai és műszaki fejlettségének, a legújabb pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi követelményeknek megfelelő és a kor közízléséhez, illetve a gyermek tapasztalatára támaszkodó játékszereket értjük (Stark, 2016. 25).

2.4. Népi játékeszközök

Lázár Katalin, néprajzkutató művei alapján elmondható, a népi gyermekjátékok elsődleges funkciója a saját test megismerése, majd a külvilág megismerése, továbbá a felszabadultság, a sikerélmény megélése. Terápiás céllal is használják a népi játékeszköz készítést. Külön csoportba sorolhatjuk a funkciókat, amelyeket ellátnak, ezek a motoros, kulturális és a szociális funkciók. Nem feledkezhetünk meg azonban arról, hogy ezek a funkciók nem különülnek el, egymással együtt betöltik a szerepüket. Nem választható el például a zene vagy a mozgás a kreativitástól, az érzelmi nevelés a fejlesztéstől vagy a kultúra ismerete a szokások ismeretétől. Az eszközzel való játszás sok esetben kötetlen formában jelenik meg. A kötetlen játékok gyakran önkéntelenül, nem tudatosan alakulnak ki; sem elejük, sem végük nincs, észrevétlenül képesek más tevékenységi folyamatokba beilleszkedni. A gyermek akármivel játszik, azt tulajdonképpen játékszernek tekinthetjük. Játékszernek azokat a különböző anyagokból (növényi, állati alapanyagok, fa, kő, papír, fém stb.) készült, kizárólag a játszás céljait szolgáló tárgyakat nevezzük, amelyek formájukat, alakjukat tudatos emberi tevékenység nyomán nyerik el. A játékszerek a szocializáció folyamatának, a játéktevékenységnek a tárgyi kellékei. Jelentőségük abban rejlik, hogy egyrészt tárgyiasítják, kézzelfoghatóvá teszik a más módon el nem sajátítható ismereteket, másrészt pedig önmagukon túlmutatva továbbadják a hozzájuk tapadó elvárásokat, értékeket, normákat (Lázár, 2005.22).

A játékszereket – elsősorban funkcionális szempontból – határozottan meg kell különböztetni a játékeszközöktől. A játékeszközök mindenekelőtt abban különböznek tőlük, hogy önmagukban nem alkalmasak a játékra, sőt a velük való játék is csak akkor értelmes, ha a tevékenység meghatározott szabályok szerint folyik. Ennek megfelelően a különböző ügyességi és sportjátékok eszközeit (ütők, botok, fagolyók) nem tekinthetjük játékszernek. Játékeszközként olyan természeti tárgyak is használhatók, melyeket alig kell átalakítani,

például fű, falevél, virág. Másik csoportjukat azok az eszközök alkotják, melyek eredetileg más céllal készültek, de a játékokban átvértelődtek: szőlőkarót használtak például a botos játékokhoz, kosárkötelet az ugrókötelezéshez, kerékabroncsot az abroncshajtáshoz stb. A harmadik csoportba azok tartoznak, melyek kifejezetten játékeszköznek készültek, például a tökmalac vagy a facsiga (Faragó 1948.3).

A népi játékok eszközeiről, annak pedagógiai jelentőségéről külön is kell szólni. Fontos megjegyezni, hogy a különféle természetes anyagokból készült egyszerű játékszerek nagyon népszerűek a gyermekek körében. Már csak azért is, mert az anyaggyűjtésben a gyermekek is közreműködhetnek, mert az elkészítésükben részt vehetnek, mert felhasználásuk nagyon széleskörű lehet, mert anyaga könnyen pótolható (egy részének), mert elkészítése, beépítése a játékba majdnem mindig valamilyen eseményhez, élményhez kötődik. Az eszközzel való játszás sok esetben kötetlen formában jelenik meg. A kötetlen játékok gyakran önkéntelenül, nem tudatosan alakulnak ki; sem elejük, sem végük nincs, észrevétlenül képesek más tevékenységi folyamatokba beilleszkedni. A kötetlen játékoknak ebből a nem mindig tudatos, esetleges voltából következik talán legjellemzőbb vonásuk: egyszeri, szabálytalan voltak. A pontosabb elemzés érdekében kell megkülönböztetnünk a kötetlen játékok két nagy csoportját, az alkalmoszerű és a szerepjátékokat, már csak azért is, mert a kötetlen játékok e két fajtája között igen fontos különbségek mutathatók ki. Az alkalmoszerű kötetlen játékok legfőbb jellemzője a lehető legnagyobb mérvű variálhatóság. Idesoroljuk a növényi játékok jelentős részét, a homok- és sárjátékokat, az egyes játékszerekkel (zúgattyú, pörgetők) való játszást stb. Ezek közül sok egyedül, társak és minden szerveződés nélkül is játszható. Az ilyen cselekvéseket elsősorban azért tekinthetjük játéknak, mert bár formailag kezdetleges, képlékeny szerkezetet mutatnak, mégis a játéknak megfelelő módon jellemzik valamely egyén vagy csoport tevékenységét. Ugyanakkor ezeket a játékokat is játszották társaságban. Tudatosan kerültük itt a „csoport” kifejezést, mivel hangsúlyozni kívántuk, hogy az említett esetleges társulások nem tudatosan szervezett akcióközösségek (Fél 1948).

Az esetleges játszótársaságokat – az általuk játszott játékokhoz hasonlóan – semmiféle szabály sem köti, kialakulásukat, létrejöttüket semmi sem befolyásolja, a pillanatnyi szituáció függvényei. Ezzel szemben a kötetlen játékok másik csoportját képező szerepjátékok már jóval nagyobb fokú szervezettséget és szabályozottságot mutatnak. Idesorolhatunk minden olyan egyéni vagy csoportjátékot, amelyben a résztvevők különböző szerepeket (apa, anya, pásztor, gazda) játszanak el, s a játékok lényegét jelentő szerepvállalásoknak megfelelően viselkednek a játék időtartama alatt. Természetesen a játékfolyamat itt is szabálytalan,

legalábbis játékszabályok által nem meghatározott, de már érvényesülnek bizonyos hallgatóságos megegyezések, előfeltevések. Ezek legfontosabbika a vállalt szerepnek megfelelő viselkedés (Fél, 1948).

Ezek a szerepjátékok elsősorban arra hivatottak, hogy elősegítsék a mindennapi élet bizonyos készségeinek, ismétlődő helyzeteinek, tevékenységeinek az elsajátítását és begyakorlását, illetve igyekeznek ellenőrizni és ellenőriztetni a már ismert sémák használatát. Tehát míg az alkalmoszerű kötetlen játékok „csak” a természeti környezet megismerésére alkalmasak, addig a szerepjátékok mindenekelőtt a társadalmi környezet elsajátítását célozzák.

A kötetlen játékok legfontosabb összetevője e játékok tárgyi világa. Ezen belül megkülönböztethetjük a környezetnek a játék folyamatába bevont (élő vagy élettelen) elemeit, illetve a játékszereket.

A játékszereket – elsősorban funkcionális szempontból – határozottan meg kell különböztetni a játékeszközöktől. A játékeszközök mindenekelőtt abban különböznek tőlük, hogy önmagukban nem alkalmasak a játékra, sőt a velük való játék is csak akkor értelmes, ha a tevékenység meghatározott szabályok szerint folyik (Kresz, 1948). Ennek megfelelően a különböző ügyességi és sportjátékok eszközeit (ütők, botok, fagolyók) nem tekinthetjük játékszereknek.

Már az előző meghatározásból is kitűnt, hogy a játékszereknek számtalan változata, formája, csoportja, típusa van. Ezt a tényt tükrözik a játékszerek felosztására tett kísérletek. Ennek során megkülönböztettek elsődleges – azaz gyári készítésű – és másodlagos – azaz alkalmi, élő és ideológiai – játékszereket. A pszichológusok szilárd és változó Szerkezetű (homok, sár) játékszerekről, míg főleg a német kutatás etnográfiai, antropológiai és kulturális játékszerekről beszélt. A játékszerek felosztásának igazán fontos szempontjára azonban már a század elején felfigyelt Gabnay Ferenc. Megállapítása szerint vannak önálló játékszerek, amelyek egy meghatározott játék eljátszásának céljából születtek, és vannak utánzó játékszerek, amelyek valamely használati tárgy utánzatát jelentik. Nyilvánvaló, hogy ez a felosztás – még ha Gabnay nem is utal erre – szoros kapcsolatban áll az alkalmoszerű, illetve a szerepjátékokkal. Az önálló játékszerek természetesen csak egyetlen, meghatározott játékesemény céljából alkalmazhatók (gondoljunk például a különböző zúgattyúkra, bűgókra), másra nem használhatók. Ezzel szemben az utánzó játékszerek különböző játékeseményekben és -folyamatokban alkalmazhatók, szabadon variálhatók mindaddig, amíg meg nem sértjük az általuk utánzott tárgy jelentéstartományát (Gabnay, 1904, 142).

Az utánzó játékszerek kizárólag szerepjátékokban fordulnak elő, mivel az utánzott tárgyhöz, illetve ennek játékbeli használatához meghatározott szerepek is hozzátartoznak. Sőt,

ezeknek a szerepeknek az elhagyása értelmetlenné tenné magát a játékfolyamatot. Így például a kukoricacsutkából készült ökrösszekérhez hozzátartozik a „gazda”, a különböző anyagokból készült állatokhoz a „pásztor”, a babához az „édesanya”. Mindebből lassan kirajzolódik a játékszereknek a szocializáció folyamatában betöltött szerepe, valamint a játékfolyamatok rendszerszerűsége. A kultúra bizonyos ideológiai elemeit tárgyiasító, alkalomszerű játékokban előforduló önálló játékszerek, valamint a kultúra más ideológiai tartalmait továbbadó, szerepjátékokban előforduló utánzó játékszerek egyértelműen mutatják a játéktevékenység összetettségét, a több szinten zajló szocializációs folyamat működését. Ezt a képet tovább gazdagíthatjuk, árnyalhatjuk és pontosíthatjuk, ha a különböző társadalmi rétegekhez tartozó gyermekek játékszereit vesszük figyelembe. Ezek a különbségek annál markánsabbak, minél inkább közeledünk a mához, noha napjainkban újra az uniformizálódás figyelhető meg. A századforduló idején élő parasztgyerekek kezén csak elvétve lehetett látni gyári, városi eredetű játékszert. Minden egyes játékszert maguk (vagy szüleik, testvéreik) készítettek el, boltban, városban szinte semmiféle játékot nem vásároltak. A városi, gyári eredetű játékok elsősorban a polgári ízlést vették célba, a városi gyermekek számára készültek, a polgári középosztály értékeit, világképét tükrözték. Így természetesen alkalmatlanok voltak arra, hogy a falusi gyermek életébe beilleszkedjenek, életére, szemléletére hatással legyenek. E megállapítás másik oldala, hogy a hazai játékszergyártó ipar mennyiségileg sem állta a versenyt, nem volt képes minden igény kielégítésére. Magyarországon a játékszerek gyártásának iparága semmiféle összehasonlításban sem állta a versenyt például a németországi, nürnbergi játékszergyártással. Háziiparszerű, azaz eladásra termelő, paraszti eredetű játékszergyártás pedig vagy nem volt Magyarországon, vagy olyan fejletlen és esetleges volt, hogy soha nem tudott érvényesülni (Kresz, 1948: 10).

Egyes vásárokon, piacokon, búcsúban persze lehetett játékszert vásárolni, ezek azonban sem mennyiségükénél, sem minőségükénél fogva nem voltak képesek hatást gyakorolni a falusi gyermekek játékaira. Arról sem szabad elfeledkezni, hogy egészen mások voltak az ajándékozási szokások falun, mint városban. A falusi gyermekek szinte sohasem kaptak városi boltokban vásárolt ajándékot, játékszereket. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy a városi és falusi játékszerek, játékkultúra között ne lettek volna kölcsönhatások, ne lettek volna különböző, leginkább a városból a falura irányuló kapcsolatok. Ezek az összefüggések azonban néprajzi eszközökkel alig tárhatók fel, inkább csak a tendenciák rögzíthetők. Azt viszont megállapíthatjuk, hogy a századforduló idején, a 20. század első felében megtalálható falusi játékszerek – minden esetleges hatás ellenére – sajátos, öntörvényű, belső fejlődésen alapuló világot mutattak.

Játékszerként, játékeszközként olyan természeti tárgyak is használhatók, melyeket alig kell átalakítani, például fű, falevél, virág. Másik csoportjukat azok az eszközök alkotják, melyek eredetileg más céllal készültek, de a játékban átértékelődtek: szőlőkarót használtak például a botos játékokhoz, kosárkötelet az ugrókötelezéshez, kerékabroncsot az abronchajtáshoz stb. A harmadik csoportba azok tartoznak, melyek kifejezetten játékeszköznek készültek, például a tökmalac vagy a facsiga (Magyar néprajz, 2002).

2.5. A konstruáló játék

A konstruálójáték besorolása vitatott. A konstrukciós tevékenység olyan játék, amely több munkaelemet is hordoz magában. Lényege maga a konstruálás, alkotás. A játék feszültsége a konstruálás kívánságából fakad, a konstruálás feszültségcsökkentő hatásából pedig a játék öröme. A konstruáló játéknak több formája van:

- a) Építő játék: ez a konstruáló játék legegyszerűbb formája, a gyakorlójátékból fejlődik ki. A kisgyermek egymáshoz valamilyen kapcsolódási móddal egyszerű elemekből (építőkockákból, de nem csak abból) minta vagy saját elgondolás alapján alkot, épít valamit.
- b) Gyermeki barkácsolás: kisméretű kéziszerszámok igénybevételével a gyermek különböző anyagokból új tárgyakat, új alkotást készít elsősorban játékához vagy pusztán csak a játékos alkotás örömeért.

A barkácsolás fajtái:

- ✧ Játékeszközkészítés: a hiányzó játékeszközt a gyermek maga hozza létre.
- ✧ Ajándékkészítés, díszítés
- ✧ Tárgyak készítése

Barkácsolásnál használt anyagok:

- ✧ Papírféleségek:
- ✧ Dobozok, műanyagpalackok
- ✧ Gyurma, hurkapálcika, fogpiszkáló, szívószál
- ✧ Fahulladékok, lécek, deszkadarabok

✧ Vatta, textil és bőrhulladékok, egyéb maradékok

✧ Termények

A barkácsolás újabb változatát a gyermekek által is kezelhető modern technológiák és az alkotáshoz szükséges részelemek képezik.

c) Szűkebb csoport: konstrukciós játékelemekre épülő játékok: ez a játék témakínálata követi a kor igényeit. Készülhet minta, rajz, ábra után vagy a gyermek kreativitására támaszkodva. A konstruálás egyaránt előfordul önálló játékként, vagy valamelyik más játékkal – leggyakrabban a szerepjátékkal – kombinálva. Ez a játék legfontosabb pedagógiai értéke a kreativitásra nevelés, velejárási a megfigyelés, emlékezés, a képzelet, a problémamegoldás, az esztétikai érzék és manualitás (ügyesség) fejlesztése. Barkácsolás során már óvodáskorban kialakulhat a gyermekekben az, hogy hogyha elromlik valami, megjavítjuk, ha valamire szükségünk van, előállítjuk. A barkácsolásban, építésben a gyerekeknek sikerélményük lesz, az örömmel egyidejűleg nő önbizalmuk, öntudatuk. Közös építés, barkácsolás közben társas kapcsolatok keletkeznek, erősödnek. Sok lehetőség adódik az együttjátszásra, az együttműködésre, kölcsönös segítségnyújtásra (Stark, 2016. 33). A játékszereket – elsősorban funkcionális szempontból – határozottan meg kell különböztetni a játékeszközöktől. A játékeszközök mindenekeelőtt abban különböznek tőlük, hogy önmagukban nem alkalmasak a játéokra, sőt a velük való játék is csak akkor értelmes, ha a tevékenység meghatározott szabályok szerint folyik . Ennek megfelelően a különböző ügyességi és sportjátékok eszközeit (ütők, botok, fagolyók) nem tekinthetjük játékszereknek (Kresz 1948: 9).

III. A játékeszközök készítésének és használatának megfigyelése

Gyakorlati megfigyelésemet, amelyet abból a célból végeztem, hogy dolgozatom elméleti részével összhangban gyakorlatban is igazoljam a játékeszközök fontos szerepét az óvodás gyerekek életében, az Akli és az Aklihegyi óvodában végeztem a 2016-2017 tanév során októbertől ápriliséig. A kutatásom módszere a résztvevők megfigyelés, célja a játékeszközök létjogosultságának igazolása, és a tapasztalatok, eredmények összehasonlítása.

Az Akli óvoda bemutatása

Az Akli óvoda az osztrák „Eine Welt für Alle” (Rochbach) önadózó csoport anyagi támogatásával az osztrák „Marika- freunde” Egyesület és a magyarországi Egymásért alapítvány közreműködésével lett kialakítva és berendezve 2003-ban. 2004 januárjától hivatalosan működik az óvoda, 20 gyermekkel. 2004 nyarán 28 főből álló egyetemista holland önkéntesek az óvoda nagyon szép és tágas udvarába játszóteret készítettek. Három heti kemény munka eredménye egy nagyon szép, tágas, színes pavilon, repülőgép, 2 hinta, homokozó stb. Az óvodai épületéhez építettek egy konyhát és egy teraszt is.

Az óvodának 9 munkása van: az óvoda vezetője, 2 óvónő, 2 dada, 1 szakács, 1 karbantartó és 2 fűtő. Az óvodában magyar nyelven folynak a foglalkozások, mivel 21 magyar anyanyelvű gyermek jár ide. Mivel kicsi a falu és az épület ezért csak 22 létszámú vegyes csoportnak van hely az óvodában. Hetente egyszer van örömhír klub, angol óra, heti két alkalommal zenei foglalkozás a gyerekeknek. A zenei foglalkozáshoz az óvoda a holland egyetemista önkéntesektől egy zongorát is kapott. Ennek köszönhetően sokkal könnyebb és érdekesebb a zenei foglalkozás. Megismerhetik a zongorát és fejleszthetik hallásukat.

Az aklihegyi óvoda bemutatása: Az óvoda az iskolához tartozó mellékszárnnyban kapott helyett 1996-ban és jelenleg is itt található. Egyházi segítség révén hozták létre az intézényt, mivel a faluban nagyon sok gyerek aminek következtében az iskola igazgatója és egy-két tanár összefogásával felkeresték a helyi katolikus lelkészt, hogy elindítsák az óvodamegnyitás folyamatát. Az Úrnak hála sikerrel jártak, az óvoda 2012-ig egyházi fennhatóság alatt működött, viszont ebben az évben összevonták az iskolával és így Oktatási-Nevelési Komplexummá nyilvánították. Az óvoda és az iskola igazgatója jelenleg Meca Tetyjana. Az óvodában 2 szakképzett óvónő dolgozik akik munkáját 2 dada segíti. Az Óvoda munkásai közzé tartozik egy szakácsnő és egy konyhai kisegítő is. Az óvoda egy folyosóból egy étkező-játékszobából és egy hálószobából tevődik össze. Az egyházi évek alatt rentgeteg

támogatást kapott az óvoda mind pénzbeli jutattások, mind ételcsomagok és játéksomagok formájában is. Rendelkezésükre áll egy zongora, amelyet maximálisan kihasználnak az énekfoglalkozások során valamint a műsorok színesebbé tételében is. Az óvodában hetente tartanak hittanórákat mind a két felekezetből. Idegennyelvű foglalkozásokra már sajnos nincs lehetőség, viszont a vezetőség dolgozik az ügyben, hogy legalább angol foglalkozásokra legyen lehetősége a gyermekeknek.

Eszköz-ellátottság. Az aklihegyi óvoda szűkölködik a játékeszközökben. Építőjátékokból viszont többféle is van, kirakós, egymásra építhető fa játékok, műanyagból készült játékok. Három-négy kisautó áll a rendelkezésükre. Nyolc- kilenc baba és három- négy plüss játék. Van egykonyha részlgük amely szintén kevés odaillő eszközzel áll fent. Van egy sarok ahol sportjátéknak megfelelő játékok vannak, labdák, hullahopp karikák, ugrálókötelek de ezek is kevés számban. Van 6 bábeszköz is. Egy konyha-, és egy élősarok is található az óvodában, ahová a gyerekekkel közösen szedett virágokat és különböző terméseket, leveleket állítanak ki. Az óvodában van még egy zongora amelyen az óvónő játszik a gyerekeknek.

Az akli óvoda nagyobb játékeszköz ellátottsággal rendelkezik, mint az aklihegyi óvoda. Rengeteg társasjátékkal, kirakós játékkal, babával és plüss játékkal tudnak a gyerekek játszani. Van egy konyhasarok, egy torna sarok és egy zongora. Számos különböző báb állnak a gyerekek rendelkezésére. Újjbábok, fakanálbábok, alulról- és hátulról mozgatható bábok, amelyet az óvónő gyakran használ a foglalkozások és játékok közben.

3.1. A gyermekek megfigyelése játékközben

Szabadjáték megfigyelése az akli óvodában

Egyik alkalommal a gyerekek szerepjáték formájában szakácsosat játszanak, ebbe beleépítve az otthonon megtapasztalt helyzeteket is. A játékot két gyerek kezdte el játszani , majd lassan csatlakoztak a többiek is , így csoportos játékká alakult hat gyerek vesz részt a játékbannégy kislány és két kisfiú.Három négy éves, két Három éves és egy ötéves. A gyerekek szabadon kezdték el, önállóan játszani a játékot .A kezdő mozzanat az volt, amikor egy kisfiú és kislány közösen odamentek a konyharészleghez és elkezték “főzni”. A többi gyerek ezt követően csatlakozott a játékhoz. A játékban résztvevő gyerekek mindegyiket felvett egy szerepet, többnyire apa, anya, gyerekek, nagyszülők. A gyerekek nagyrészben hitelesen próbálják utánozni a szerepeik által megvalósított személyek viselkedését,

beszédstílusát. A játékhelyszín egy erre a célra kialakított sarok a csoportszobában, ahol vannak konyhai felszerelések. Viszont különböző gyerekek másként használják ezt a játéktérrel. A játéktér ebben a játékban kissé zsúfolt, de ez a gyerekeket nem igazán zavarja. Nagyobb intenzitású mozgásformákra nincs lehetőség az adott térben. A gyerekek egy adott játékeszközt többféle módon is használnak, az egyik kislány a tepsit sütisütesre használta, a másik kis lány viszont mosdónak. Ebből látszik a problémamegoldó kézsége a kislánynak, kreatív játékhasználatnak írnám le, hogy az egyik kisfiú az üres csokisdobozt kenyérsütőnek használta, mert nekik otthon pont ilyen a kenyérsütő. A gyerekek hosszabb ideig játszottak együtt ugyanolyan figyelemmel és lelkesedéssel mint az elején. Volt 1-2 gyerek akik csatlakozni akartak a játékhoz viszont egy rövid időn belül ki is szálltak belőle. A játék során a gyerekek nagyon sokat beszélgettek egymással, a szerepeikből adódóan. Kérdéseket tettek fel, érdeklődtek a másiktól, hogy pl. ízlik-e az étel. Két gyerek behozta magával a saját játékát amivel azelőtt játszott, egy babát és egy repülőgépet. A játék során nem hanyagolták el ezeket sem hanem bekapcsolták a játékba. A gyerekek játéksorán több képzeletbeli dolgot is belevontak, pl. Ételek, italok, edények. A gyerekek a játék során odahívták az óvónőt, hogy csatlakozzon hozzájuk, ezek után a gyerekek már nem foglalkoztak az előbb betöltött szerepeikkel hanem az óvónőre figyeltek és őt tették a középpontba.

Szabadjáték megfigyelése az aklihegyi óvodában.

A foglalkozás elvégzése után az óvónő szabadjátékok enged meg a gyerekeknek. A gyerekek létszáma ezen a napon 15 fő. 8 kisfiú és 7 kislány. 5 kisfiú a fa kockákkal kezdenek el játszani, építeni. 3 kisfiú pedig a puzzel- kel kezd foglalkozni, csendesen leülnek az asztalhoz és szó nélkül elkezdik kirakni, ez a 3 kisfiú a legviszahúzótabb az óvodában. A kislányok közül 3 a konyharészlegen kezd el játszani a babáikkal, "anyukásat" játszanak, a többi kislány rajzol és színez. Mindenkinek van az óvodában saját kis színezőceruzái, rajzfüzete, megkérték az óvónőt, hogy adja oda nekik, hogy hadd rajzolhassanak. A konyharészlegen játszó gyerekek a játékedényekkel, plüssmacikkal és babákkal játszanak, a kockával építő fiúk pedig házat és parkolót építettek és elővették a kisautókat amiket bevontak a játékba. A puzzel-el játszó kisfiúkat is hívták egy idő után h csatlakozzanak hozzájuk, mivel vegyes korosztályú csoportról beszélünk, az idősebb korú gyerekek megszeretnék mondani a fiatalabb korúaknak, hogy mivel és hogyan játszanak, amit persze a fiatalabbak nem tolerálnak. Ilyenkor előfordulnak kisebb összetűzések, a gyerekek a játékeszközök hiányát nem igazán érzékelik mert az óvoda évek óta egy fix felszereléssel rendelkezik. A gyerekek ennek ellenére is kellemes játékokat találnak ki saját maguk számára.

Játék a szabadban az akli óvodában

A gyerekek a szabadban, eleinte önállóan játszanak. Párossával vagy épp kisebb csoportot alkotva kezdik meg a játékot. Két gyerek hintázik, akiket az óvónő és a dada segít a játékban. Négy gyermek a libikókákon játszik. Négy kisfiú labdával játszik a fűvön. Két kislány krétával rajzol a járdára. A többi gyerek a homokozónál foglalja el magát. Az óvónő 20 perc szabadjáték után összehívja a gyerekeket, hogy csoportjáték következik és a 'Bújj, bújj zöldág'-at kezdik el játszani. A következő játék a 'Tűzet viszek', a gyerekek nagyon szeretik ezeket a körjátékokat épp ezért választotta ezeket az óvónő. Miután mindenkire sorkerült, újabb csoportos játék következik amelyet a gyerekek választottak ki, ez pedig a 'Ha én cica volnék', egy gyerek áll középen ő az egér, kívül áll a cica a gyerekek pedig a mondóka végén felemelik a kezüket és a cica megpróbálja elkapni az egeret.

Az óvónő a játékok után még megengedi a gyerekeknek, hogy szabadon játszanak és mindenki visszatér az addigi játékához. A gyerekek a jó idő beálltával nagyon szeretnek kint játszani a szabadban, mert bevallásuk szerint több a tér és a játéklehetőségek is sokoldalúbbak, a téli bezártságot követően. A szabadban lévő játékok során a gyerekek korosztálytól függetlenül játszik. Az óvoda felszereltségének köszönhetően a gyerekek sokszínűen tudják használni a szabadban lévő játék előnyeit.

Szabadban való játék megfigyelése az aklihegyi óvodában

Ebben az óvodában a fő hangsúly a közös játékon fekszik még a szabadban is, mivel gyengébb felszerelése van játszóterének. A gyerekek így is próbálják ezt mindenféleképpen kihasználni, az óvónő nagyon kreatívan oldja meg a felszerelés hiányát. A minden gyereknek lehetőséget nyújt arra, hogy minden játékot mindenki ki tudjon használni. Az aklihegyi óvoda pozitívumához tartozik a közeli erdő ahová jó időben az óvónő elviszi a gyerekeket egy kisebb kirándulásra, itt is csoportjátékokat játszanak, az erdőben való játék alatt a gyerekek felszabadultabbak, boldogabbak, jobban beleélik magukat a játékban, mint a játszótéren való játék közben, véleményem szerint unalmas számukra a játszótér kevés játéka, az erdőben pedig teljesen más világban érzik magukat.

Szabályjáték megfigyelése az akli óvodában

Sorversenyre került sor egy délelőtt, a sorversenyt az óvónő kezdeményezte, a gyerekeket csapatokra osztotta, a két csapatot vegyesen osztotta el. A szabály szerint minden

gyereknek meg kell csinálnia egy feladatot. A feladatokhoz felhasznált eszközök: kiskocsik, labda, tál, kanál, plüssmaci, szék, kendő. Az óvónő feladatokat állított össze a gyerekek képességeihez mérten. A feladatokat a kis csoporthoz tartozó gyerekek is el tudják végezni. Az óvónő elmagyarázta a versenyszámok szabályait és bemutatta hogyan kell végigvinni egy feladatot. Sorjáték alatt a gyerekeknek egyik széktől a másikig egy kis labdát kellett átvinniük egy nagyobb kanálon, majd mind a két csapatból kiskocsikat kellett versenyeztetni, egy cérnához voltak kötve és ezt fel kellett tekerni egy ceruzára, a következő feladat bekötött szemmel lassan el kellett vinni a plüssmacit a szoba másik végéhez. Az utolsó feladat négykézlább kellett a gyerekeknek egy játékbabát vinniük a hátukon. A sorjáték alatt megfigyeltem mennyire élvezik a gyerekek a játékot. Folyamatosan szurkoltak és biztatták a csapattársaikat, amely a jó közösségi kapcsolatot tükrözi, a kisebbeknek nem sikerült mindig annyira teljesíteni a feladatot és mikor elszomorodtak a nagyobb csapattársaik megvigasztalták őket. A játék során észrevettem, hogy minden gyerek nagyon igyekezett betartani az óvónő által adott szabályokat. Mind a két csapatban volt egy-két olyan gyerek akik át szeretnék volna venni a csapattársaik szerepét, az irányítási vágy nagyon megmutatkozott rajtuk, persze az óvónő elmondta, hogy nincs szükség csapatkapitányokra. A játéknak nem voltak nyertesei vagy vesztesei, ügyesség és szabályérzet fejlesztés céljából szervezte az óvónő.

Szabályjátékmegfigyelése az aklihegyi óvodában

Az aklihegyi óvodában szabályjátékgyanánt egy activityt figyelhettem meg, egyetlen feladat volt a gyerekeknek le kellett rajzolniuk a megadott szavak. A szabály csupán annyi volt, hogy nem volt szabad beszélniük a gyerekeknek, természetesen az óvónő olyan szavakat írt le amelyek egyszerűen lerajzolhatóak. Jutalomként az óvónő matricákat adott a gyerekeknek. Két csapatra osztotta őket és mindenki sorra került. Használt eszközök: papír, ceruzák. Miután a gyerekek közül mindenki sorra került az óvónő összegyűjtötte a rajzokat és csapatonként szétosztotta, az volt a feladat, hogy az óvodában keressék meg ezeket a tárgyakat, a szabály szerint csendben kellett lenni, hogy a másik csapat ne tudja meg, hogy hogy áll az ellenfél csapata, a titoktartás volt a lényeg. A játék során nehéz volt betartani a gyerekeknek az egyetlen szabályt, vagyis, hogy ne beszéljenek. Igyekeztek ellenére is egy-két szó kicsúszott a gyerekek száján. Megfigyeltem, hogy a gyerekek között nagy volt az öröm, és a csapatszellem.

Szerepjátékmegfigyelése az akli óvodában

A gyerekek állatkerteset jászottak, ehhez szükség volt a kertések megépítésére amelyett az óvónővel közösen készítettek el székek és pokróvok segítségével. A gyerekeket az óvónő választás elé állította, hogy ki szeretne látogató lenni és ki állat, a gyerekek többsége állat szeretet volna lenni így az óvónő tett egy olyan javaslatot, hogy legyen 13 állat és 7 látogató majd pedig ha valaki szeretné akkor cserélnek. A játékhoz felhasználták a már korábban elkészített állatmaszkokat, a gyerekek mindenyik el vett egy plüss játékok amelyek a gyerekeiket szerepét töltötték be. A endégek közül két kislány is babakocsit és játékbabát vitt magával az állatkerti látogatásra. A gyerekek nagyon beleélték magukat a szerepeikbe, a látogatók étellel kínálták az állatokat amelyek kekszet jelentenek, fényképeket készítettek az állatokal, játékgépeken, az állatokat játszó gyerekek pedig pokrócokra feküdtek, ettették a plüssmaci szolgálta kölykeiket, ették a látogatók által adott kekszet és még az állathoz hasonló hangokat is adtak ki.

Szerepjáték megfigyelése az aklihegyi óvodában

Az egyik kisfiúnak fájt a keze és ez adta a gyerekeknek az ötletet, hogy orvososat játszanak. 3 orvos volt egy kislány, aki a kislányokat kezelte, 1 kisfiú aki a fiúkat látták el a másik kisfiú pedig aki bekötözte őket. Három részleget rendeztek be maguknak a gyerekek az óvónő segítségével. Az orvosi felszerelésként mindent felhasználtak a gyerekek amit csak találtak, injekcióként a ceruzák szolgáltak, kötszerként a gyerekek rongyokat szedtek össze és a többi orvosi felszerelést mindenféle építőköcskák, konyhai felszerelés, ugrálókötél, kisautó, bögrék, tányérok, kanalakkal játszották el a gyerekek. Meglepett a gyerekek sokszínű játékeszköz használata, a gyerekek a játék alatt teljesen fegyelmezettek voltak, a diagnózisokat közösen állapították meg az óvónőtől csak ritkán kértek segítséget azt is csak a rongyok megkötésénél. A gyerekek minden kisebb játékeszközt felhasználtak amit csak találtak, picitt később már inkább a plüssmacikat vitték orvoshoz ez is a képzelőerő fejlettségét jellemzi.

Az óvónő által szervezett játék megfigyelése az akli óvodában

Az óvónő bábozást javasolt a gyerekeknek, nem volt megadott szituáció vagy téma, az óvónő mindent a gyerekek fantáziájára bízott. A gyerekek mindenyikének jutott egy báb, ezek mindegyike kesztyű báb volt. A legtöbb különböző állat volt: kakas, egér, tehén, róka, medve, farkas, kutya, cica, sündisznó, róka, ló, disznó. Akadt köztük más szereplő is: gazda,

gazdasszony, kislány, kisfiú, nagyapa, nagymama. A gyerekek a bábokkal eleinte még nagy csoportot alkotva egymásközt játszottak, majd kis idő elteltével kisebb csoportokba szerveződtek és mindenki más szituációt kezdett el játszani. A bábokhoz segédeszközöket használtak pl. Kisautó bicikli, labda, más babák, plüss játékok. A bábokkal a kislányok boltosat játszottak a kisfiúk pedig építeni kezdtek a kockákkal a bábokat természetesen senki nem hanyagolta el és játék közben végig mindeki kezén rajta volt. A játék végén mindenki elpakolt és a bábokat is rendezetten a helyükre tették.

Óvónő által szervezett játék megfigyelése az aklihegyi óvodában

Az óvónő a gyerekekkel vásárlóssá kezdett el játszani. A játék során mindenki vásárolhatott magának egy játékot, természetesen mindenki a kedvenc játékát választotta, bicikli, labda, a fiúk többsége kisautót vett el mások pedig figurákat, állat vagy szuperhőst. A lányok inkább plüss macikat, babákat, konyhai felszerelés közül választottak. A vásárlás végén persze mindenki játszhatott a saját játékával, a gyerekek kis csoportokban kezdtek el játszani, többségében a fiúk a fiúkkal lányok a lányokkal, voltak azonban olyan gyereke akik egyedül játszottak.

Összesítés:

A megfigyeléseimet a gyerekek játékeszköz használatára összpontosítottam valamint az eszközös játékok meglétét az óvodában. A gyerekek a játékok elkezdése előtt az óvónő tanácsára támaszkodtak, ám az óvónő is sugalt számukra játékokat, motiválta őket és ösztönözte a gyerekeket. A gyerekek minden játékot az óvónőtől mintáztak, tehát már játszottak korábban hasonlót és annak a hasonlóságára találtak ki játékokat. A szerepjátékok napi szinten megjelennek a gyerekek körében, mégha nem is egységesen minden gyereknél, de a többségnél igen. Az óvodában lévő összes játékeszközt és játékszert a gyerekek maximálisan kihasználnak. Minden gyereknek a neméhez megfelelő a kedvenc játéka, korosztály szerinti osztályozás nem igazán valósul meg, mert a kisebbek is játszanak olyan játékokkal, mint a nagyobb csoportos gyerekek. Az otthoni játékok nem annyira színes, mint amilyen az óvodában, ez az eszköz hiány miatt és a játszótárs hiánya miatt van, a gyermekek elmondása szerint, vannak olyan gyerekek, akiknek nincsenek testvéreik és elmondásuk szerint a szüleikkel nem olyan játszani mint egy korban hozzá hasonlóval. Meglepett a gyerekek őszintesége ezen a téren, teljesen átlátják a különbségeket az óvodai élet és az otthoni élet között. Az óvodában játék közben a gyerekek jobban át tudják adni magukat a játéknak. A spontán játékok, a külvilágból kapott információk tükrözése amely a gyermekekre nagy hatással

volt. Az ilyen játékoknál ez a fő motiváció, hogy apa-anya mit dolgoznak otthon, a szomszéd néni hogy beszél, miket látnak egy üzletben. Spontán játékként a szerepjáték alakult ki a legtöbbször legtöbbit, a gyerekek 5 éves koráig a meghatározó játékforma.

3.2 Népi játékeszköz készítése az aklii és aklihegyi óvodákban

Aklihegy: A foglalkozás típusa: Kézművesség

A foglalkozás témája: Csuhébaba készítés

A foglalkozás célja: Megismertetni a gyerekekkel a sajátkezü játékkészítés módját

A foglalkozáson részt vett gyerekek száma: 22

A foglalkozás időtartama: 25 perc.

A gyerekek az elejétől a végéig nagyon figyelmesek hallgatták az óvónő magyarázatát a babakészítés lépéseiről. Az óvónő bemutatott egy csuhé babát, amit már előzőleg elkészített, példaként. Az óvónő ismertette a gyerekekkel a felhasználandó csuhét, rongydarabokat, zsinórokat. A gyerekek tudták, hogy honnan származik a csuhé és örültek, hogy játékszert készíthetnek belőle. Ezek után az óvónő minden gyereknek szétosztott két nagyobb darab csuhét, amely a fejét és a testét képezte. Összevágott cérna darabokat osztott szét, amellyel a gyerekek összekötötték a csuhé tetejét, a kisebbeknek az óvónő segített az összekötésben, de a nagyobbak már könnyebben megbirkóztak ezzel a feladattal. Ezek után az óvónő nagyobb rongy darabokat osztott szét, amelyet a gyerekeknek, amelyet bele kellett tenniük a csuhéba és az alján összekötni egy másik cérna darabbal, ebben viszont már a nagyoknak is szüksége volt az óvónő segítségére, de inkább csak rávezette a gyerekeket, hogy hogyan is kössék össze a csuhét, hagyta, hogy a gyerekek saját kezűleg oldják meg a feladatot. A gyerekek nagyon izgatottak voltak, hogy hogyan lesz ebből a kis gömbből baba és amint figyelembe vettem ez volt a motiváció számukra. A fej elkészülése után a kezek következtek, a gyerekeknek egy kisebb csuhédarabot kellett mind a két oldalán megkötniük, ez egyszerű volt így nem jelentett számukra gondot, a kéz rögzítésével viszont már problémák adódtak, ezért az óvónő segített nekik benne. Néhány gyerek úgy vélte ő nem elég ügyes a feladat teljesítéséhez ezért el is csüggedtek és nem akarták tovább készíteni a játékot, de az óvónő elmagyarázta nekik, hogy ez csak az övék és olyanra készítik, el amilyenre szeretnék, mert senki sem fog vele játszani csak ők, ez felbátorította a gyerekeket és nagy lendülettel vetették bele magukat a munkába. A kezek

rögzítése után a gyerekek már kezdték benne meglátni a babaformát, így még jobban igyekeztek, hogy minél hamarabb játszhassanak a saját játékkal. A „mellény” rögzítése után már csak a szélek levágása maradt, amit az óvónő végzet el nehogy a gyerekek elvágják az kezüket.

Az utolsó szakasz élvezték a gyerekek a legjobban, a babának ki kellett festeniük az arcát olyanra, amilyenre csak szerették volna. Ezek után már csak a játék maradt. A kislányok lefektették a babáikat, mondván, hogy az elkészülésben elfáradtak a kis fiúk munkára fogták a babákat és katonásat vagy autóversenyzésre használták a játékot. minden gyerek büszke volt magára, hogy ő készíthette el a saját kis játékát, amellyel csak ő játszhat, és senki nem mondja meg neki, hogy hogyan.

A gyerekeknek a munka folyamán szükségük volt a motivációra, hogy elég figyelemmel legyenek az óvónő minden mondatára, ez a motiváció a játék volt, hogy majd a munka végén játszhatnak a babával. A foglalkozás során a gyerekek meg tanultak cérnával dolgozni valamint csomót kötni. A kézügyességük is fejlődött részek összeillesztése során ügyesebben dolgoztak már a ceruzával és a zsírkrétával mikor festették a babákat. A Képzelőerejüket is megmozgatta a feladat, nekik kellett megalkotniuk a baba arcát önállóan, és a baba részeinek az összeillesztése is gondolkodást igényelt.

Véleményem szerint a gyerekek nagyon élvezik, ha az elvégzett munkájuk gyümölcsit nem csak kiállított tárgyként látják, hanem büszkén mutatták meg a szüleiknek.

Akli: A gyerekekkel kimentünk az óvoda udvarára é a szép tavaszi időnek köszönhetően virágba borult az egész játszótér, a leggyakoribb virág a gyermekláncfű. Ezért arra gondoltam készíthetnénk belőle virágkoszorút. Megkérdeztem a gyerekeket, hogy szeretnének-e koszorút fenni. Meglepődésemre a fiúknak is nagyon tetszett az ötlet. Elindultunk virág és fű szedésre, a fiúkra bízam a fű szedést, megmutattam nekik mekkora szálakat szedjenek le, ezután a lányokkal a virágok leszedésébe kezünk. Miután elég fűvet és virágot gyűjtöttünk egy nagy körbe ültünk a gyerekekkel, hogy mindenki jól láthassa hogyan kell a koszorút elkészíteni. Megkértem a gyerekeket, hogy segítsék egymást és 3 főből álló kis csoportokat jelöltem ki. Két fücsomót összefogtunk és összekötöttük cérnával, ebből láttam, hogy mennyire tudják egymást segíteni a gyerekek mert 2 gyerek megfogta a másik pedig összekötötte, a

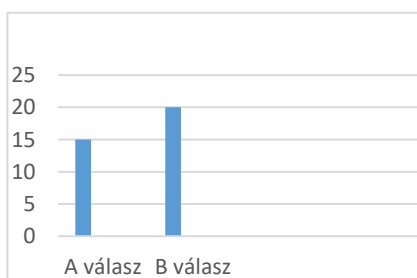
csomózásban már segítséget nyújtottam nekik. A fonások befejeztével már csak a díszítés maradt hátra, vagyis a virágok beillesztése a fűszállak közé. Nagyon ügyesek voltak a gyerekek, mert mindeki úgy osztotta be, hogy mindeki behelyezzen egy virágot és így ment sorba míg a végére nem értek. A munka végeztével a lányok máris belevetették magukat hercegnős szerepjátékukba, a fiúk annyira nem igazán tudták használni a koszorúkat ezért ezt inkább a lányokra bízta.

A munka folyamat alatt megfigyeltem a csapatmunka jelenlétét a gyermekek között, a segítőkészséget, habár voltak olyan gyerekek akik egyedül szerették volna elvégezni a feladatot de egy-két figyelmeztetés után már lehetőséget adtak a társaiknak a csatlakozáshoz. A koszorúfonás fejleszti a gyerekek kézügyességét és finommotorikáját és mindenképpen a közös munka által nyújtott öröm a legfontosabb.

3.3 Kérdőív összegzése

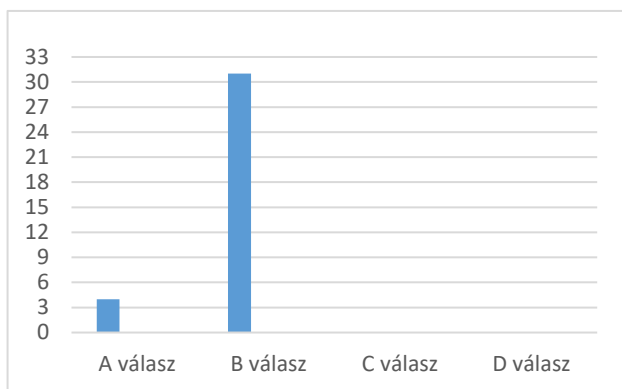
A kérdőívet annak érdekében készítettem, hogy megismerjem a gyerekek otthoni játékeszközhasználati szokásaikat. A kérdőívet 44 szülőnek osztottam szét, 35 szüőtől kaptam vissza kitöltött ívet. Az összegzés során módomban állt megismerni, hogy a gyerekek, mivel és milyen gyakran játszanak, utánozzák-e az óvodában látottakat. Kivel és miként játszanak a legszívesebben.

1. **Neme:** a)férfi b)nő

2. **Családi állapota:**

- a) egyedülálló
- b) házas
- c) elvált
- d) özvegy
- egyéb, és pedig:.....

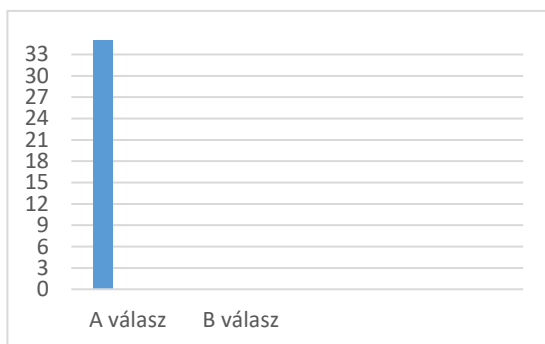

3. **Van-e gyermeke?** a) van b) nincs

4. **Ha van, van-e köztük óvodáskorú?**

a) igen b) nem

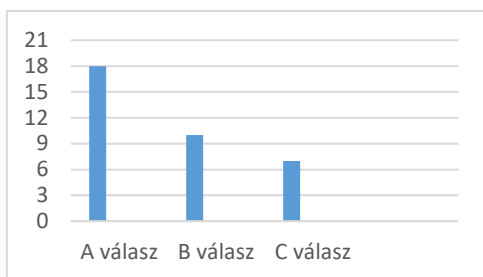
5. **Amennyiben van, kérem, válaszoljon az alábbi kérdésekre:**

-hány éves az óvodáskorú gyermeke:

a) 3 éves

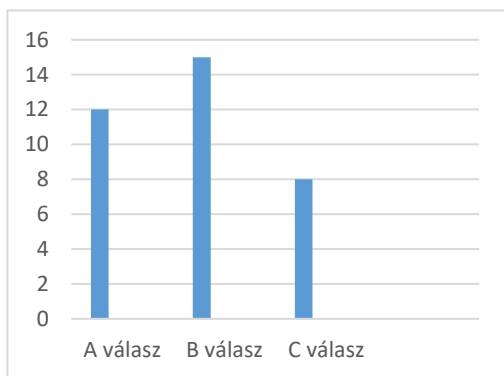
b) 4 éves

c) 5 éves

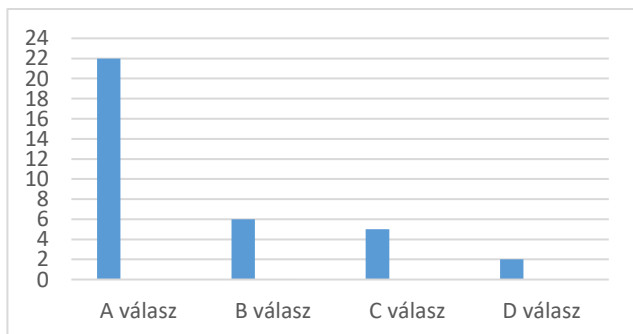
-mi a gyermek kedvenc játéka?

- a) eszközös játék
- b) kirakós játék
- c) plüss macik, babák, kisautó

6. Milyen gyakran játszik önállóan játékeszközökkel a gyermek?

- a) naponta többször
- b) naponta legalább egyszer
- c) önállóan egyszer sem
- d) csak felnőtt ösztönzésére

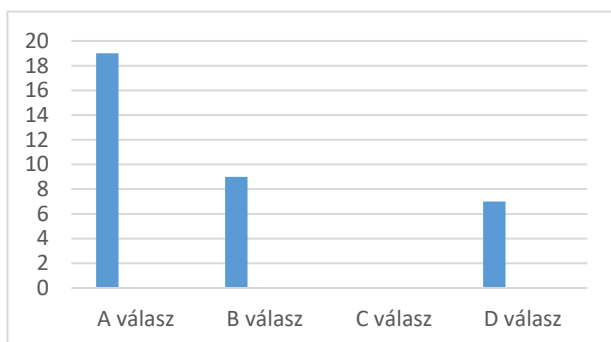
7. Milyen játékeszközökkel játszik legszívesebben?

- a) bármelyikkel

b) csak a neméhez megfelelőekkel

c) csak 1-2-vel

d) csak egy bizonyos játékkal

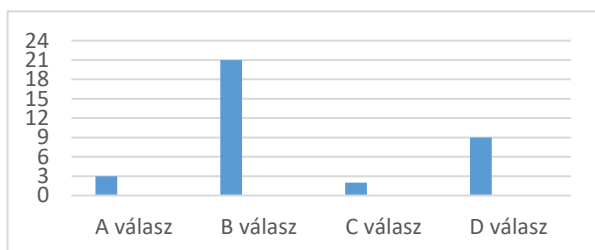
8. Játsszik-e a gyermek szerepjátékot, eszközökkel?

a) Igen, eszköz nélkül

b) Csak a kedvenc szerep játékait játssza eszközökkel

c) Nem játszik szerepjátékokat

d) Nem gyakran játszik eszközökkel

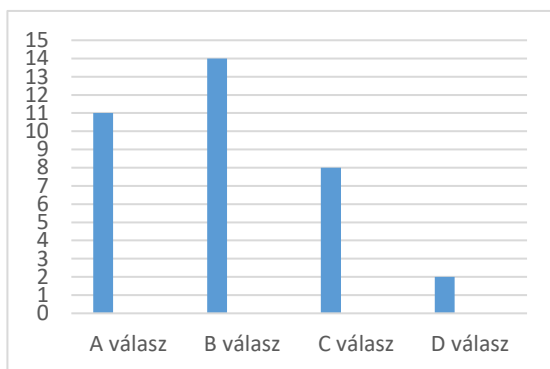
9. Milyen eszközös szerepjátékot játszik?

a) Amelyeket az óvodában gyakran játszanak

b) amelyeket a külvilágban gyakran lát

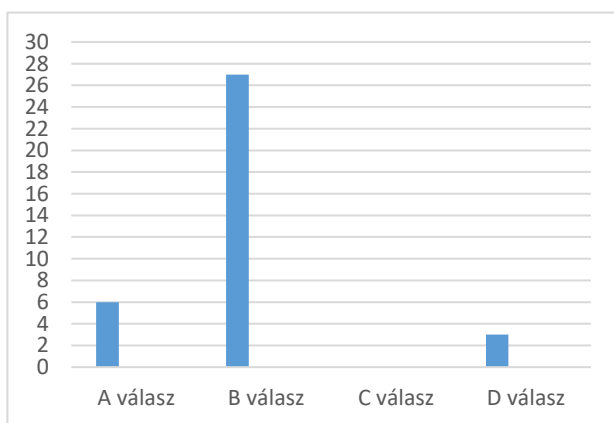
c) általában új játékokat

d) nem igazán játszik

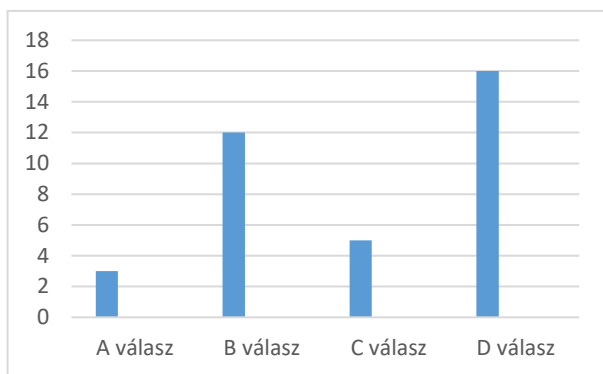
10. Játsszik-e a gyermek mozgásos játékokat?

- a) az óvodában tanultakat
- b) van kedvence és általában azt játssza
- c) nem igazán
- d) csak olyakat amelyeket a barátaival tud játszani

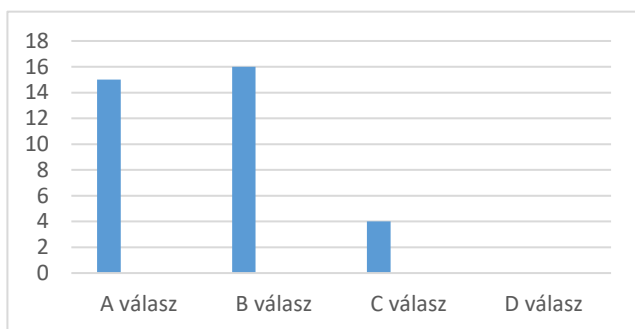
11. Milyen eszközökkel játszik mozgásos játékokat?

- a) apró, kézi játékok
- b) nagyobb játékokkal (labda, ugrókötel, stb)
- c) eszköz nélküli (pl. ugróiskola, fogócska, stb)
- d) bármilyen eszközzel, nincs állandó

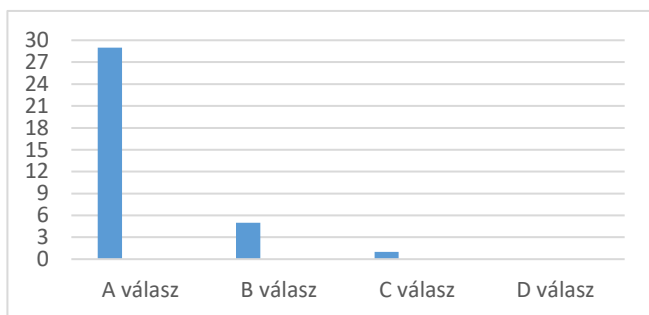
12. Óvodában megismert játékokat játssza-e otthon?

- a) igen, mindennap
- b) igen, néha ha van társa a játékhoz
- c) ritkán
- d) egyáltalán nem

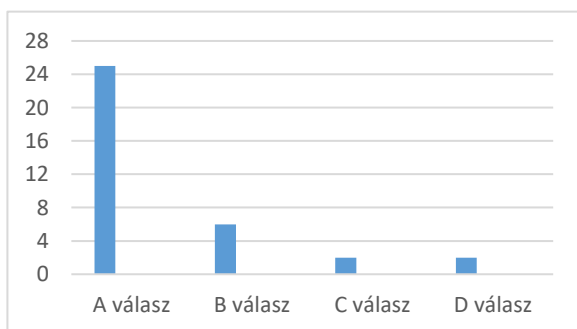
13. Mennyi időt játszik naponta?

- a) 1-2 órát
- b) fél óra-1 óra
- c) max. fél óra
- d) 10-15 perc

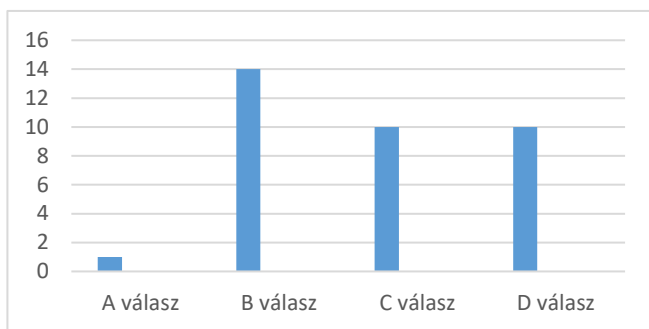
14. Kivel játszik a legszívesebben?

- a) Testvér
- b) Szülő, nagyszülő
- c) Egyedül
- d) Barát

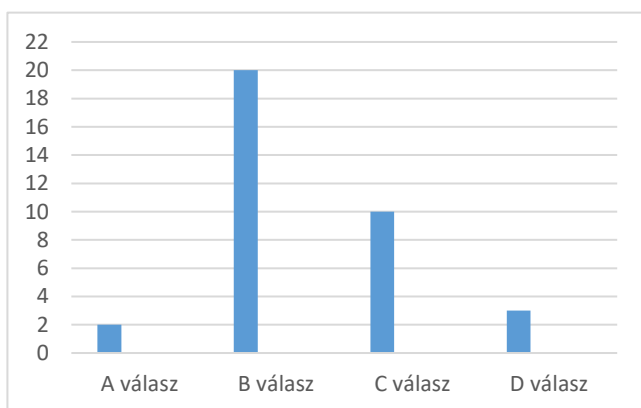
15. Van-e sajátkezűleg készített játékeszköze?

- a) van
- b) nincs
- c) óvodából hozott
- d) csak az óvodában

16. Játszik-e sajátkezüleg készített játékeszközzel?

- a) Igen
- b) Nem
- c) Csak az óvodában
- d) Nem gyakran

Következtetés

A kérdőívet annak érdekében készítettem, hogy megtudjam a gyerekek otthon játékszokásait a játékeszközökkel. A kérdőívet 44 szülőnek adtam oda, ebből 35 kitöltött kérdőívet kaptam vissza. A szülők nagyon segítőkészek voltak, amely ebből is látszik. A kérdőív kérdéseit igyekeztem úgy összeállítani, hogy a kapott eredményekből átláthatóbb legyen számomra, hogy a gyerekek milyen játékeszközökkel játszanak, mennyi időt és kivel a legszívesebben. Összeségében megtudtam, hogy a gyerekek gyakran kezdenek el önállóan játékeszközökkel játszani, nagy számban, csak néhány gyerek akad, akinek sugallat szükséges a játékeszközzel való játékhoz. A többségnél bármilyen játékeszköz szóba jöhet, és egy-két gyerek van csupán, aki pár játékkal játszik szívesen. Az eszközös szerepjátékok is

nagyon gyakori, ami nem véletlen, hiszen ez a tevékenység a legkedveltebb a gyerekek számára. Az óvoda nagy segítség ebben, mivel itt több szituációt megismerhetnek a gyerekek a játékok során, ennek köszönhető, hogy a gyerekek az óvodában látott szerepeket haza viszik és otthon is önállóan szívesen játszó. A mozgásos játékokat is főleg az óvodában szerzett tapasztalataik alapján játszó otthon. Sajnálatos módon a népi játékeszközök háttérbe szorultak az óvodai nevelésben az évek során, így a sajátkezü játékkészítésről nem igazán felvilágosultak sem a gyerekek sem pedig szüleik. Néhány óvodai foglalkozást lehet csupán sajátkezü játékkészítési lehetőségnek nevezni. Az eredmények alapján elmondható, hogy több alkotó, játékkészítő alkalmat kellene beépíteni az óvodai mindennapokba.

Összegzés

A szakdolgozatommal célom volt bemutatni a különböző játékeszközöket és eszközös játékokat, valamint ezek jelentőségét a gyermek életében. A dolgozatom első részében a szakirodalmakra támaszkodva bemutattam a játék fogalmát, jellemzőit, feltételeit, ezekről az általános tudnivalókat.

Munkám második részében ismertettem a legfontosabb tudnivalókat különböző játékeszközökről, fajtájukról, használatukról. A második részben a szakirodalmakra támaszkodtam, hogy a szakértők szemszögéből tudjam pontosabban bemutatni a játékeszközöket és eszközös játékokat. Bemutattam a játékszerek osztályozását játéktípus szerint, a legfontosabb követelményeit, amelyek alapján játékszernek nevezhető egy adott tárgy. Ismertettem a népi-és konstruáló játékokat és ezek pedagógia jelentőségét.

A harmadik rész a kutatásom megfigyelési része, bemutattam a két óvodát amelyekben a megfigyeléseimet végeztem, a két óvoda igen csak eltérő egymástól mind elhelyezkedését tekintve mind pedig felszereltségi szinten, a környezeti adottságokban is eltérőek, mivel az aklihegyi óvoda hegyen helyezkedik el körülvéve hatalmas fákkal, az akli óvoda ehhez képest a művelődési ház mögött található ahol szegényes a környezet. Az óvodákban lehetőségem nyílt megfigyelni a gyermekeket milyen eszközökkel játszanak különböző helyzetekben, szabályjáték, szabadjáték, szerepjáték, szabadban lévő játék és az óvónő által ajánlott játékok közben. A megfigyeléseim alatt lehetőségem nyílt, hogy népi játékeszközöket készítsék a gyerekekkel az óvodákban, az akli óvodában rongybabát, míg az aklihegyiben virágkoszorút készítettünk. A kutatásom részét képezte egy kérdőív, amely alapját megtudhattam a gyerekek otthoni játékeszköz-használati szokásaikat. A kérdőívet 44 szülőnek osztottam ki, ebből 35 kitöltött ívet kaptam vissza. Ezekből az összegyűjtött anyagokból készítettem egy kérdőívet, hogy még áttekinthetőbb legyen a megkérdezett szülők összesített válasza.

Tapasztalatom szerint a gyermekek számára nagyon fontos tényező milyen játékeszközzel játszanak egyes játékokat, mivel ezek segítenek a valóság megértésében. A játékeszköz lekötötte a gyermek figyelmét és kiélégíti a cselekvési vágyait. A játékeszközök örömet keltenek és cselekvésre motiválják a gyermeket, segít az érdeklődés kibontakozásában és érthetőbbé teszi a világot a gyermek számára. Azonban a népi játékeszközök egyre ritkábban vannak jelen az óvodák életében, az irántuk való figyelemfelkeltés az óvónők feladata kell, hogy legyen.

Резюме

В моїй дисертації мета полягала в тому, щоб представити різні інструментальні ігри та іграшки, а також їх значення з точки зору розвитку дитини. У першій частині дисертації представлена на основі літератури концепція гри, характеристики, умови, про ці загальні відомості. У другій частині моєї роботи була представлена найважливіша інформація різних ігрових пристроїв, видів і їх використання. В другій частині роботи, я спиралася на літературу, щоб знати точно представити іграшки та ігри інструментальної точки зору ек пертів. Я представила класифікацію іграшок по типу ігор, найбільш важливі вимоги, які можна назвати іграшкою на основі конкретного об'єкта. Я представила народні ігри, і їхнє педагогічне значення. Третя частина спостережувальної ділянки мого дослідження, я представила два дитсадки, де я зробила мої спостереження, з точки зору дитячі садки дуже відрізняються один від одного і розташуванням, рівнів обладнання, екологічно відрізняється, тому що Оклі гедь дитсадок розташований в околицях гори і оточують величезні дерева, Оклі дитсадок в порівнянні знаходиться позаду будинка культури, де навколишнє середовище бідне. Я мала можливість спостерігати в дитячому садку як граються діти, з якими інструментами в різних ситуаціях, регулярні ігри, вільні ігри, рольові ігри, ігри та іграшки рекомендовані учителем на відкритому повітрі. Під час спостережень я мала можливість виробляти народні іграшки з дітьми в дитячих садках, в Оклі дитсадку виготовили ляльку мотанку, а в Оклі гедь дитсадку квіткові вінки були виготовлені. Під час мого дослідження я провела опитування і дізналася про домашні ігрові звички дітей, які ігрові

інструменти використовують. Анкета опитувальник був розділений на 44 батьків, з яких 35 відповіли і я отримала назад. Я підготувала науково-дослідницьку роботу з цих зібраних матеріалів, щоб зробити його більш прозорим для батьків, опитаних з загальних відповідей. З мого досвіду, дуже важливим фактором для дітей є з яким ігровим пристроєм грають в деякі ігри, так як вони допомагають в розумінні реальності. Ігровий пристрій привертає увагу дитини і задовольняє прагнення до дії. Ігрові пристрої викликають радість і мотивують дитину діяти в інтересах розкриття і роблять легше зрозуміти світ для дітей.

Felhasznált szakirodalom

1. B. MÉHES Vera : *Az óvónő és az óvodai játék*. Calibra Kiadó, Budapest. 1933
2. FARAGÓ József: *Népi gyermekjáték és társadalomtörténet*. Utunk, 1948
3. FÉL Edit. *A magyar népi társadalom életének kutatása*. Budapest, 1948
4. GABNAY Ferenc: *Gyermekművészet és gyermekjátékok*. Néprajzi Folyóirat. Budapest 132–145, 1904
5. HUIZINGA Johan: *Homo Ludens. Kísérlet a kultúra játék-elemeinek meghatározására*. Szeged, Universum Kiadó, 1990
6. KOVÁCSNÉ BAKOSI Éva : *A játék védelmében?* In. Óvodai nevelés, 7. szám, 1997
7. KRESZ Mária: *A magyar gyermekjáték-kutatás*. Budapest, 1948
8. LÁZÁR Katalin: *Népi játékok*. Planétás Kiadó, 2005
9. MASZLER Irén. *Játékpedagógia*. Comenius BT, Pécs, 1996
10. MAGYAR NÉPRAJZ. *IV kötet: Népzene, néptánc, népi játékok*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988-2002
11. PIAGET Jean.: *Az egyszerű gyakorló játékok osztályozása és fejlődése*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1978
12. RETTER Hein : *A játék és játékeszköz jelentősége az óvodáskorú gyermek nevelésében*. Játékpedagógiai Fórum, 4., Hajdúböszörmény, 1988
13. STARK Gabriella (szerk): *Játékpedagógia és játékmódszertan. Tanulmányi útmutató*. Szatmárnémeti, 2016
14. TAKÁCS Bernadett : *Homo Ludens. A játszó ember*. In: *Játékkalauz, A Magyar Játékpedagógiai és Játéktári Egyesület Szakmai magazinja szülők és pedagógusok számára*. I. évfolyam, 1. szám, november, 2002
15. 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Melléklet

Akli óvoda

1. Szabadjáték babákkal és plüss játékokkal

2. Szabadjáték kisautókkal

3. Kislány babakocsival és babával

4. Játék plüss állatokkal

5. Játék a konyhasarokban

6. Játék babákkal és bábokkal

7. Libikókázó gyerekek

8. Kismotorral játszó gyerek

9. Hintázó ikerlányok

10. Csúszdázó kislányok

11. Libikókázó gyerekek

12. Hintázó kislány

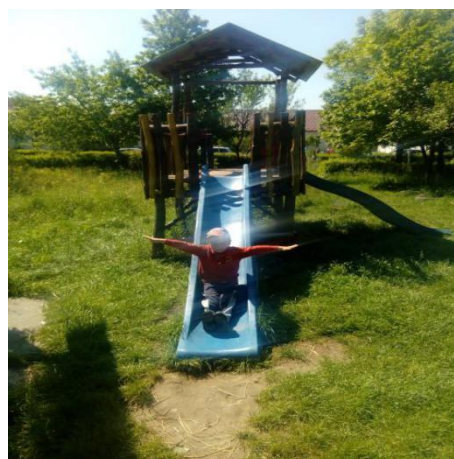
13. Az akli óvodások

Az aklihegyi óvoda

14. Libikókázó kislányok

15. Hintázó kislányok

16. Hintázó kislányok

17. Csúszdázó kislányok

18. Körjáték: “Tűzet viszek”

19. Körjáték: “Nyuszi ül a fűben”

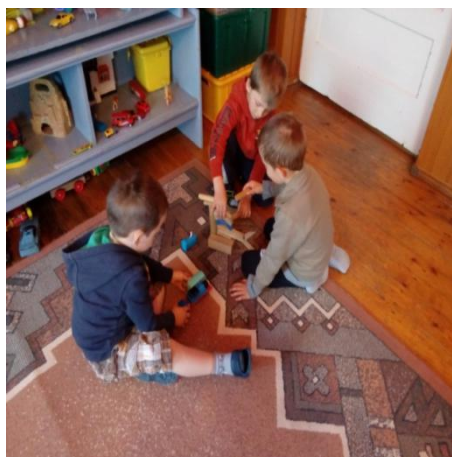
20. Szerepjáték: orvososdi

21. Szerepjáték: orvososdi

22. Kislányok a konyha sarokban

23. Kisfiúk kockával játszanak

24. Activity vetélkedő

25. Activity vetélkedő

26. Vásárlás játékból

27. Vásárlás játékból

28. Vásárlás játékból

29. Vásárlás játékból

A népi játékeszközök készítése során készített fényképek az aklihegyi óvodában

30. A készítés megkezdése

31. A játékkészítés folyamata

32. A félkész csuhébabák

33. További munkálatok

34. A kész játékok

35. A kész csuhébaba

Népi játékeszközkészítés során készült fényképek az akli óvodában

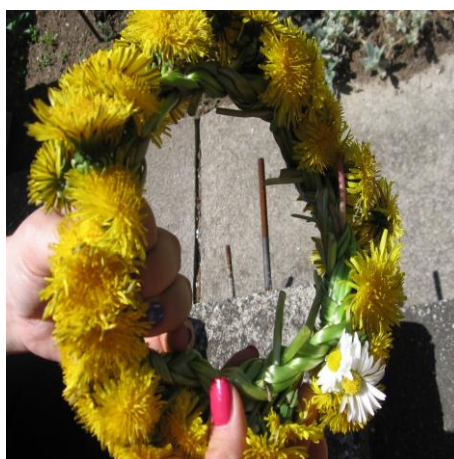
36. Kislányok koszorúval

37. A fonás folyamata

38. A fiúk segítettek a virággyűjtésben

39. Elkészült koszorú